

veto

Studentenweekblad
van de Leuvense Overkoepelende
Kringorganisatie

nummer 11

maandag 2 december

jaargang 23 - 1996-1997

afgite : Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van juni tot augustus)

Artsenverenigingen drukken hun zin door

Numerus clausus is vanaf volgend jaar een feit

Uorige week donderdag werd op het Ministerie van Sociale Zaken een akkoord gesloten tussen de ziekenfondsen, de artsensyndikaten en ministers Colla en De Galan, waarin de kontingentering definitief vorm kreeg. Er komen in 2004 slechts 650 afgestudeerde artsen en 150 afgestudeerde tandartsen in aanmerking voor een Rizivnummer. Dit betekent dat een deel van de in 2004 afgestuurde artsen geen (tand)artsenberoep zal kunnen uitoefenen na hun studies. Onmiddellijk gevolg: de toelatingsproef wordt vanaf volgend jaar al bindend en selekteert al van meet af aan stevig naar het aantal beginnende studenten geneeskunde en tandheelkunde. Donderdagavond was er een debat van Medica over de toekomst in de gezondheidszorg, waar de recente ontwikkelingen uiteraard niet onbesproken bleven.

Oorspronkelijk was het de bedoeling de proef een proefperiode te gunnen om haar deugdelijkheid te bewijzen. Het is namelijk etisch en pedagogisch onverantwoord een dergelijke proef nu al als selectiemiddel te gaan gebruiken. Dokter De Toef van de artsenvereeniging wil echter van geen uitstel weten, "want we hebben er al lang genoeg moeten op wachten." Toch is het vreemd dat men al dertig jaar heeft kunnen wacht-

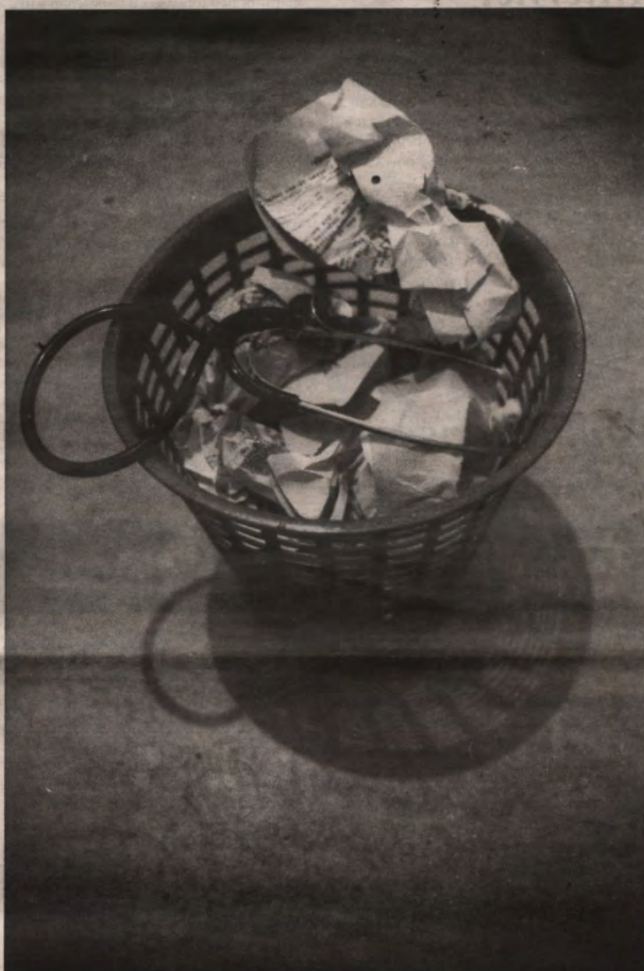
ten, en dat nu alles zo snel moet gaan, en dat terwijl er het voorbije jaar al veel inspanningen geleverd zijn om aan een test te werken, die nu volledig in diskrediet dreigt te komen. Dokter Van den Oever van de Christelijke Mutualiteiten was minder hard. Hij zei dat die 650 eerder een richtgetal was, en dat dat wel nog een beetje aangepast kon worden. Garanties op papier zijn er hiervoor echter niet.

Er is ook sprake van onenigheid tussen de federale minister van Sociale Zaken Colla en Vlaams onderwijsminister Van den Bossche. Colla werkt nu al, in samenspraak met de artsensyndikaten en de ziekenfondsen, de kontingentering uit voor 2004. Van den Bossche daarentegen wilde voor de test een proefperiode van drie jaar, zodat de kontingentering pas in 2007 zou intreden. De artsen die in 2004 afstuderen, beginnen al in 1997 en worden dus nu vooral wegge-selekteerd. Komt de kontingentering er pas in 2007, dan kan men nog tot 2000 wachten met het installeren van een definitieve toelatingsproef. Tegen dan kan de test voldoende bijgestuurd zijn om zonder veel fouten te selekteren.

Garantie

Jan Adé, sekretaris-generaal van het Hoger Onderwijs, betreurde dan ook sterk dat de proef op voorhand niet beter kon worden gevalideerd alvorens als selectiemiddel gebruikt te mogen worden. Anderzijds achtte hij het de plicht van de Vlaamse Gemeenschap een toelatingsexamen te organiseren alvorens de studies te beginnen, eerder dan af te wachten met de selectie tot na de studies, en dit is een federale beslissing. De studenten geneeskunde lieten bij monde van hun preses Frédéric Meekers weten dat "we nog meer tegen de kontingentering zijn dan vóór een toelatingsexamen."

Moderator Guy Tegenbos vond dat de geneeskundestudenten nu toch tevreden kunnen zijn, aangezien er een aantal maatregelen in de gezondheidszorg aan het toelatingsexamen gekoppeld worden. In het akkoord staan immers ook bepalingen over de verplichte pensionering van de arts op 67 en over het centrale medisch dossier dat van iedere patiënt bijgehouden moet wor-

den. Bovendien wordt er ook gesproken over een regeling voor groepspraktijken. Maar Frédéric Meekers vond dat er van een koppeling geen sprake is, "aangezien enkel de kontingentering tot in de details geregeld is, en de rest van het akkoord een intentieverklaring is, die geen enkele garantie biedt over de inhoud van de maatregelen. Die maatregelen zijn wel goed, maar er is geen duidelijke garantie dat ze er komen."

Over de legitimiteit van de test werden ook serieuze vragen gesteld. De test wil namelijk ook de kennis van biologie en scheikunde testen, naast wiskunde en natuurkunde. En bepaalde richtingen, die noch-

rens veel kans op slagen geven, zoals de richting Latijn-Wiskunde, hebben juist erg weinig uren biologie en scheikunde. Volgens sommigen is het gevaar dan ook reëel dat de betere studenten juist veel moeilijkheden gaan hebben met de proef. Ook het feit dat er geen verpleegstage als motivatietest werd opgenomen in de proef vinden de geneeskundestudenten erg jammer. Ook wordt het hoog tijd dat de aspirant-studenten geneeskunde degelijk geïnformeerd worden over wat hen te wachten staat. Jan Adé verzekerde echter dat in januari een informatiebrochure met voorbeeldvragen verspreid zal worden.

Een ander probleem is dat er minder studenten zullen zijn. Bij Tandheelkunde zou dit kunnen betekenen dat een aantal fakulteiten slechts heel weinig studenten zouden tellen, zodat hun bestaan bedreigd wordt. Samenwerkingsverbanden zullen zich dan zeker opdringen.

Rest er dan nog het feit van de 'kostenbesparing'. Er is altijd gezegd dat, door het aantal studenten te beperken, en dus studenten die niet zouden slagen op voorhand uit te selekteren, dit een serieuze besparing zou betekenen. Dit is echter geenszins het geval. De rektoren hebben van de Vlaamse Regering kunnen bekomen, dat het verlies van het aantal studenten geneeskunde en tandheelkunde geen verlies van subsidies

volg op p. 14

binnenin

Jobstudenten 3

Vandenbucke Michel, twee-entwintig jaar, was alkomstig uit Pollinckhove. De Message Party kwam dan ook net op tijd. "Waarom moet ik dedju elke zomer mijn kullen afdraaien als jobstudent als ik er toch niets mee kan doen?" dacht Michel en hij schreef een mooi briefje. Michel had gewerkt in Bellewaerde: geschminkt als clown moest hij wachten tot iemand zijn soeveniers kocht. Het was op die momenten dat Michel nadacht over het leven. Het is nooit meer goed gekomen met Michel. Hij leed aan het syndroom van het clowneske masker, het afrukken van de eigen huid. Vandaar dat Michel fan was van Mission Impossible.

Cronenberg 7

Een neveneffect van dit syndroom was een tot sinisme leidende melanchole. De avonturen van vrouwen met bloedzuigende angels, deernes die monsterlijke gedachten baren, konden Michel wel eens tot een gilmslach vervoeren.

Mensenrechten 11

Het is dan ook begrijpelijk dat Michel lid was van Genootschap ter Verdediging van het Recht op Perversie, dat in deze moeilijke tijden (de neo-modernistische kritiek op de permissieve samenleving) ander vuur ligt. "Het recht op perversie is ook een recht, zolang het niemand schaadt", zei Michel vol vuur.

Hou niet de zot met ons kot

Onlangs werd er een in de bevoegde commissie van het Vlaams Parlement een dekreet voorgesteld met als doel minimumnormen te bepalen voor studentenkamers. De bepalingen over kwaliteit die in het voorstel van dekreet staan ingeschreven zijn echter veel te streng, waardoor ze een aanbodstekort en gevoelige prijsstijgingen op de kamermarkt zullen kreëren. Hoewel er in het parlement begrip is getoond voor deze kritiek, is er nog absoluut geen zekerheid dat met de standpunten van de studenten rekening zal worden gehouden. Rond rechtzekerheid, huurwaarborg, prijs, kontrakten en gemeenschaps-huizen is er nog altijd geen regeling getroffen. Ook de Leuvense schepen van huisvesting Brepoels mengde zich vorige week in de discussie. Volgens de schepen komen er binnenkort nog initiatieven van het stadsbestuur met betrekking tot de kamermarkt. Om een degelijke regeling rond studentenkamers te eisen en deze eisen kracht bij te zetten organiseert Sociale Raad (Loko) op maandag twee december om 19.30 u een betoging op het Ladeuzelein.

(OR)

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moeten vóór vrijdag namiddag 16.00 u binnen zijn, liefst op diskette of via e-mail veto@hagar.arts.kuleuven.ac.be.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto. Brieven die langer zijn dan 2400 tekens (spaties inbegrepen), wat overeen komt met ± 1,5 getikte bladzijde met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Internet

Graag wou ik nog iets aan het artikel uit de vorige Veto over die gratis internetabonnementen toevoegen. Het is inderdaad waar dat iedere student van de KU Leuven kan inbellen in Leuven. Wat echter niet waar is, is dat ook iedere student kan inbellen op een server in Kortrijk. Dit stond nochtans zo in de vorige Veto!

Ik heb dit namelijk nagevraagd in het rekencentrum in Heverlee en ze wisten hier van niets. Ze wisten enkel dat ze wel van plan zijn om een dial in in Kortrijk te voorzien maar of dit nu al operationeel is, is een andere vraag. Ook wisten ze niet of studenten van de KU Leuven daar zouden kunnen inbellen.

Bart Packet, eerste kan elektronica

Mallemans

Beste redactie, ik protesteer tegen de pu-

blikatie van de column van Frans malle-mans. Ik heb totaal geen boodschap aan deze nonsens, en ik begrijp niet hoe Veto het week na week blijft volhouden om de column af te drukken. Als jullie het mij vragen: verspilling van plaats. Het is trouwens een goed idee, lijkt me, om dit gezwam toch zeker niet op pagina drie te plaatsen, waar normaal het redactioneel thuisloft. Kwestie van jullie geloofwaardigheid niet te verliezen als er nog eens een redactioneel wordt geschreven. Ik roep alle lezers op te reageren tegen publicatie van de column.

Dirk Boeckx

Fakbar

Beste (niet langer onafhankelijke) Veto. Volgende rechtzetting bij jullie voorts voortreffelijke artikel 'Geen tafels vrij op donderdagavond' over onze fakbar. Harvey's is alleen de fakbar van de Nieuwe Filosofische Kring (NFK), en niet ook die van Godsdienswetenschappen (GDW), zoals werd

aangegeven in Veto. Vorig jaar was Harvey's wel de fakbar van GDW, maar niet die van NFK. GDW heeft haar fakbar in Tijl/Le Must op het hogeschoolplein, en heeft dus officieel niets meer te zien met Harvey's. Verder nog een kleine opmerking: de film-avonden van NFK zijn niet wekelijks, maar om de twee weken, en onze preses heeft

nooit de uitdrukking 'heavy' gebruikt! Overigens zijn wij van mening dat de 'W' van wijsbegeerte uit alle activiteiten van de fakulteit Letteren dient geschrapt. We denken hierbij ondermeer aan de fakbar 'W en L. Filosofische groeten.

Het praesidium van de Nieuwe Filosofische Kring.

column

Hij heeft heur ribben gekneuscht, op heur muil geslègen, heur gepijnicht, het entoeziasme geknakt in het hart van heur schoon blommekent, hij heeft heur heur passie ontstolen en zo heur seks!'. Zo begint de spannende thriller die mijn grootvader zaliger schreef naar aanleiding van obskure ontwikkelingen in het vliegwezen uit die tijd. Bij publicatie van de eerste druk verscheen volgende commentaar in diverse kranten: "Eenen nieuwen Hendrikus Consciencius lijkt opgestaan", en daar dan zeker vier uitroepstekens achter... Enfin, het is een mikrobe die in het Mallemansbloed rondzwemt, en die gelukkig geluk telkenmale een generatie overschiet, aangezien ik me mijn pa niet meteen kan voorstellen met een bic in zijn pollen. Hij is, zoals geweten, niet de man van het gesproken woord, laat staan van de geschreven variant ervan.

Soit, die eerste zin is perfect toepasbaar op het lot van ons Lucette. Ook zij werd ten onrechte het slachtoffer van wat wij heden ten dage kunnen omschrijven als de 'beruchte ruk naar

rechts', 'kortzichtigheid', 'middelmattigheid' of gewoonweg 'dommigheid'. Het komt er heel concreet op neer dat Dhr. Pieter Pennix — sekretaris-generaal-voor-het-leven van onze duivenbond en daardoor nogal tevreden over zichzelf — haar het zwigen heeft opgelegd, wat haar journalistieke huppelpasjes doorheen het milieu betreft. Mijn persoonlijke commentaar hierop is nogal bondig: "Gij die met een prijsduif stoet, past op, dra zit gij in zak en as, geboeid!"

Aanleiding van deze beperking in 's kinds ontwikkeling was het artikel dat ze schreef over 'Vette Gust en zijn vuil duivenkot'. Daar was nogal wat reaktie op gekomen, aangezien Vette Gust in het algemeen beschouwd wordt als een vooraanstaand lid van de thuisfrontelijke Kringen. Was mijn grootvader de nieuwe Conscience, dan is zij op zijn minst de nieuwe Holmes. Uiterst voorzichtig had ze zijn ware gelaat ontbloot, zonder dat die huster in kwestie er weet van had, waardoor de bom natuurlijk met verhoogde kracht insloeg. En daar werd niet om gelachen. De heer Pennix stond op het punt mijn zuster en plein public te vermoorden, ware het niet dat hij in den beginne van zijn carrière als sekretaris-generaal geregeld beschouwd werd als 'voordrager van het gedachtengoed van den heer Mallemans Karel wat begrippen als 'onafhankelijkheid van den schrijver', 'vrije meningsuiting op elk moment van den dag' en de 'rechten van den mensch' toch wel centraal staan...?'

Het resultaat is dat Kleine Gusta, die aeskuele dochter van Vette Gust, nu om de twee maanden een soort van krantevaluatie mag doorvoeren, dat er elke vrijdagmiddag om 16.00 u leden van de bond kunnen komen controleren wat er geschreven wordt en dat er op het eind van het jaar een nieuwe hoofdredakteur kan verkozen worden die helemaal geen verstand heeft van hoe zo'n blad gemaakt wordt.

Ogelijke dingen staan te gebeuren binnen Veto, wil ik nogmaals nadrukkelijk stellen: "Wat blaten organisatie of sociaal talent, als ge niets dan blaten kent?", en schoeren onmiddellijk gekoppeld: "schoenmaker blijf bij uwven leest", en tenslotte (in crescendo!): "Als ge al niet inziet dat die bende redakteurs, redaktresses en ander pluimvee elke week hun dingen staan af te draaien voor uw schoon ogen, en met veel goede bedoelingen, dat ze elke week een ongelooftelijke stunt doen om zo'n blad te maken en als ge denkt dat ge't beter kunt of ander dingen, wel dan zeg ik, ik weet niet wat, maar het is in ieder geval geen schoon zaak en ruikt verdacht veel naar een Grote Kuis, waar ik persoonlijk niet mee omkan!"

Dood aan Dhr. Pennix!

Frans Mallemans

¹Wijlen Karel Mallemans, mijn grootvader. 1942. Over den hovelng en den spion in het duivenkot. Thomas Prijzens, St-N, p. 885.

²Lucas van Oversteylen 24 november 1991. 'Bij inwijding van een nieuwe kracht', vergadering 202 van DDVB (Den DuivenBond), gesponserd door 'Maïs en brood, uitgestelde dood', St-N.

vrije tribune

Veto moet onafhankelijk blijven

Op 22 november werd de verkiezingsprocedure van de hoofdredakteur en redaktiesekretaris van Veto gewijzigd op een Open Algemene Vergadering (OAV) van Loko, de Leuvense Overkoepelende Studentenorganisatie. Vanaf nu worden beiden rechtstreeks verkozen op een OAV. De verkiezingsprocedure zoals die tot dit jaar geregeld was — de hoofdredakteur en de redaktiesekretaris worden verkozen door de Vetoredactie en ter goedkeuring voorgelegd aan de verschillende geledingen van Loko — zorgde reeds jaren voor wroef, maar een degelijk alternatief was er tot nu toe niet gevonden. De beslissing van de OAV een week geleden is dan ook weer een staaltje van ondoordacht en snel handelen.

Veto is en hoort een onafhankelijk studentenblad te zijn. Vaak wordt haar loyaliteit naar Loko en de KU Leuven in vraag gesteld. Het feit dat dit gebeurt, is een zeer goed teken. Dat wil immers zeggen dat Veto haar taak als kritisch blad goed vervult. Veto moet kritisch staan ten opzichte van de KU Leuven en de nationale overheden, maar ook naar Loko toe. Het is al meer dan eens gebeurd dat een beslissing van bijvoorbeeld een OAV van Loko herzien is na een zeer kritisch artikel van Veto.

Loko heeft het echter steeds moeilijk gehad met kritiek. Soms loopt de emmer voor Loko over, en beginnen ze vragen te stellen bij de zes woorden naast de hoofding of de voorpagina van Veto: 'Studentenweekblad van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie'. Deze woorden worden dan gebruikt om Veto op haar 'loyaliteit' te wijzen. Iedereen weet echter waarom die zes woorden daar staan: subsidies. Doordat Loko als enige representatieve studentenkoepel wordt aangevaard door de KU Leuven, worden de overheids subsidies voor de studenten door de universiteit aan Loko doorgestort. Als Veto geen geleding van Loko zou zijn, kan het dus financieel niet bestaan, tenzij Loko Veto als vrije vereniging in schijnen zou gaan subsidiëren. Maar dan is er helemaal geen sprake meer van onafhankelijkheid natuurlijk.

Ook de KU Leuven heeft het vaak moeilijk met de kritische ingesteldheid van Veto. Op zo'n moment probeert zij druk te zetten op de andere

geledingen van Loko — en in eerste instantie op Kringraad omdat deze raad het dichtst bij het rektorataat staat. In het verleden is de subsidiekraan naar heel Loko zelfs dichtgedraaid na kritiek van Veto op het beleid van de universiteit.

Zonder haar onafhankelijkheid is Veto niet meer. De buffer die Loko tot nu toe was tussen Veto en haar broodheer wordt flinterdun, nu Loko meer te heeft op haar krant. Loko mag zich in de toekomst schrap gaan zetten naar de KU Leuven toe als deze laatste druk gaat uitoefenen om de scherpe kantjes wat bij te schaven.

Weinig studenten beseffen ook de draagkracht van artikels die in Veto verschijnen. Vaak hoor je de uitspraak dat Veto het meest gelezen studentenblad is in Brussel. Dit maakt ook duidelijk waarom de KU Leuven vaak hard reageert tegen Veto. Het is immers als rektor niet plezierig om verantwoording te moeten gaan afleggen in Brussel naar aanleiding van een artikel in een 'stom' studentenblad. Uitspraken als "Wet weten die kinderen daar nu van..." zullen weinig studentenvertegenwoordiger bekend in de oren klinken als het over Veto gaat. Nu holt Loko blijkbaar als een schoothondje achter de KU Leuven aan, en maakt haar blad volledig monddood.

Loko mag vooral niet vergeten dat Veto als persmedium maar aan één partij verantwoording moet afleggen en dat is aan haar lezer. En aan lezers heeft Veto geen gebrek, dat hebben onderzoeken in het verleden duidelijk uitgewezen.

Het doorgroeiën van mensen uit andere geledingen van Loko naar Veto zou zeer welkom zijn, en zou een groot deel van de problemen voor Veto oplossen. Er zijn echter weinig mensen die het zien zitten om zich zo intensief meerdere jaren na elkaar te engageren. Tevens maakt dit de selectie van hoofdredakteur en redaktiesekretaris heel moeilijk. Iemand die nooit met Veto of een gelijkwaardig blad heeft samengewerkt, kan zich onmogelijk een beeld vormen van een goed profiel van hoofdredakteur en redaktiesekretaris. Een OAV is dan ook zeker niet in staat om een ploeg voor te stellen zonder dat Veto die positief adviseert.

Om af te sluiten enkele bedenkingen bij het tot stand komen van de beslissing. De rol van de

voorzitter van Kringraad in heel het verhaal is zeer merkwaardig. Loko bestaat immers uit zes geledingen die volledig autonoom van elkaar werken. Die autonomie is zeer vergaand. Elke raad heeft haar werkdomein waarover een andere raad niets te zeggen heeft. Dit is één van de hoofdpijlers van de structuur van Loko, namelijk een horizontale. Alle geledingen zijn evenwaardig en kunnen niet teruggefloten worden door een andere geleding, laat staan door een hoger orgaan. Het enige dat boven een geleding staat, is de OAV. Die heeft echter maar twee taken: de verdeling van de financiële middelen tussen de geledingen van Loko en het goedkeuren van structuurwijzigingen binnen de koepel.

Dat uitgerkend de voorzitter van één van de geledingen actief een voorstel steunt om de onafhankelijkheid van een andere geleding zo drastisch in te perken, lijkt mij echt onmogelijk zonder alle basiscriteria van Loko in de prullenmand te werpen, en getuigt van een zeer troefle kijk op de zaak.

Anderzijds houden uitspraken dat het geen zin heeft een stemming op elke raad afzonderlijk te houden en dat je dit even goed in één keer op de OAV kan doen geen steek. Ze wijzen eveneens op een troefle kijk op de zaak. Elke raad benadert Veto en elk onderwerp in het blad, vanuit haar interessefeer. Het is dus niet evident dat elke raad hetzelfde stemresultaat geeft.

De konklusie kan echter ook zijn dat de twee voorgaande elementen juist wijzen op een zeer heldere kijk op de zaken, en op het feit dat er stillaan toch werk wordt gemaakt van het idee dat menig preses van vooral grote kringen al lang bezigt houdt. Zet de presessen samen in een superraad en laat die alle voorstellen stemmen die de sociale, onderwijs-, culturele-, sportwerkgroep en werkgroep van de buitenlandse studenten hebben voorbereid, en publiceer die in Veto. Zodoende dat de horizontale structuur van Loko vervangen wordt door een verticale, zeer hiërarchische structuur. Hopelijk kennen de presessen dan hun dossiers goed.

Steven Leemans, Voorzitter Kringraad 1993-95

Jobstudent mag nog maar 40.000 frank verdienen

Interimkantoren fnuiken jobstudent

Uit sifers van de verscheidene jobdiensten blijkt dat studenten massaal een vakantiejob zoeken. Onder andere door de stijging van de studiekost wordt studeren duurder. Als gevolg gaan meer en meer studenten werken, om rechtstreeks of onrechtstreeks hun studies te betalen. Een aantal onlangs afgekondigde begrotingsmaatregelen trefden deze studenten op twee vlakken. Ten eerste wordt het vakantiewerk van maximum één maand in de toekomst gedeeltelijk onderworpen aan de sociale zekerheid. Een tweede maatregel treft de student die op zelfstandige basis prestaties levert.

De eerste maatregel betreft de vrijstelling van RSZ tijdens de drie vakantiemaanden. Door deze vrijstelling konden talloze stu-

denten tijdens de vakantie aan de slag. Zij vormden hiermee geen bedreiging voor de reguliere werknemers, maar werden ingezet voor extra klussen of om vaste werknemers tijdens de vakantie tijdelijk te vervangen.

Zwart

De huidige vrijstelling van RSZ, tijdens de vakantiemaanden, wordt echter vervangen door een gedeeltelijke onderverping: 2,5 procent ten laste van de student en vijf procent voor de werkgever. Dit is vooral op termijn een belangrijke maatregel. Hiermee is immers een aanzet gegeven voor stelselmatige verdere onderverping aan de sociale zekerheid, waarmee de loonkost voor studenten ook zal stijgen. De student krijgt echter niet meer rechten, maar enkel meer lasten op zijn boterham.

Ondertussen juichen de vakbonden de-

ze maatregel toe. Zij zien in de spektakulaire stijging van de geregistreerde studentenarbeid een bedreiging voor de reguliere arbeid. Hiermee wordt echter uit het oog verloren dat enkel door de informatiekampagnes van de overheid het aantal geregistreerde overeenkomsten zijn gestegen. Werkgevers raakten er immers van overtuigd dat studentenarbeid onder contract een goede oplossing is: goedkoop en flexibel, zonder zware administratieve last. Maar duurdere studentenarbeid zal de arbeidsmarkt niet ten voordele van reguliere arbeidskrachten saneren.

De enige groep die voordeel zal halen uit de nieuwe maatregel is namelijk de interimsektor. Uit sifers blijkt dat de interimsektor nu al verantwoordelijk is voor één vierde van alle geregistreerde contracten. Voor hen komt flexibiliteit eerst, de loonkost komt slechts op de tweede plaats. Die fakturen zijn immers toch door aan de werkgevers. Nu zij op deze manier ook de studentenmarkt meer en meer in handen krijgen, nemen zij een stijging van de loonkost er graag bij.

Zelfstandig

De tweede maatregel treft de student die als zelfstandige prestaties levert. De regering voorziet immers de halvering van het bedrag waaronder zelfstandigen in bijberoep niet onderworpen zijn aan de bijdrageplicht. Het huidige vrijgestelde minimum van 78.000 frank zou gebracht worden op 40.000 frank. Belangrijk is hier dat studenten onder bepaalde voorwaarden tot de categorie van de zelfstandigen gelijkgesteld met zelfstandigen in bijberoep behoren. Zowel de universiteiten als Sociale Raad pleiten hevig voor het behoud van het oorspronkelijke vrijgestelde minimum voor deze categorie. Ook al is zelfstandige arbeid voor studenten nog een randfenomeen, het valt op dat deze categorie van arbeid onder de studenten een stevige toename kent.

De hieronder vallende segmenten van arbeid zijn — voor studenten — vooral journalistiek, privaatonderwijs, enquêtewerk en de traditie om als freelance — dit is als zelfstandige — prestaties te leveren. Werken onder dit statuut is voor de student geen positieve, maar een opgedrongen keuze. De prestatie wordt forfaitair bepaald, zonder heffingen van fiscale of sociale aard. Er zijn hier geen minimumtarieven van toepassing en het sociaal recht met zijn dwingend beschermende bepalingen is eveneens niet van toepassing. Alle lasten van sociale en fiscale aard worden op de schouders van de student gelegd. Bovendien geven de meeste opdrachtgevers tekst noch uitleg bij de eventuele onderverping aan het sociaal statuut van zelfstandigen.

Gelukkig was er de vrijstellingsgrens van 78.000 frank netto-inkomen als zelfstandige op jaarbasis voor de student die aan de voorwaarden voldoet. De grens is in de praktijk aanvaardbaar, aangezien er nog correcties moeten worden toegepast wanneer de prestaties worden geleverd in een onvolledig jaar. Als de grens wordt gehalveerd, zullen de freelance werkende studenten in de regel bijdrageplichtig worden aan het sociaal statuut van de zelfstandigen, met alle financiële en administratieve problemen vandien. Een dergelijke eenzijdige verhoging van de lasten voor de groep gelijkgestelden met zelfstandigen in bijberoep, is sociaal onaantvaardbaar.

Grijs

Het grootste gevaar, zowel voor de overheid als voor de studenten, blijft echter de toename van het zwartwerk. Er moet namelijk niet alleen rekening gehouden worden met de stijging van de loonkost, ook de bijkomende formaliteiten bij onderverping aan de RSZ zullen zwaar doorwe-

gen. Werkgevers zullen wellicht beslissen geen contracten meer op te stellen. Door een toename van illegale arbeid bereiken noch de vakbonden, die een stijging van de reguliere arbeid willen, noch de overheid, die voor een stijging van de fiscale inkomsten is, hun doel. De studenten zullen echter weer de dupe zijn. Ze zullen opnieuw in het zwarte circuit terechtkomen, met als belangrijkste implicaties slechte werkomstandigheden en vergoedingen onder het minimumloon.

Axel Aerden

redaktioneel

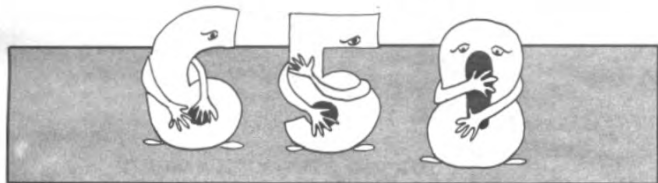
Over acht jaar zullen slechts 650 net afgestudeerde artsen en 150 tandartsen hun beroep kunnen uitoefenen. Kontingentering is dus vanaf 2004 een feit. Dat werd vorige week donderdag beslist door Minister van Volksgezondheid Colla (SP) in samenspraak met de artsensyndikaten en de ziekenfondsen. Minister Van den Bossche zal vanaf volgend academiejaar een bindende toelatingsproef organiseren. De Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie Loko is niet alleen tegen kontingentering maar ook tegen een numerus clausus, omdat deze maatregel fundamenteel ondemokratisch is. Er is nog steeds geen test ontworpen die waterdichte garanties biedt dat alleen die studenten die niet over de nodige capaciteiten beschikken, uitgesloten worden van de opleiding arts of tandarts. Dit standpunt verdeedigde de Leuvense studentenbeweging tientallen jaren lang met veel vertuiging. Er werden massaal acties georganiseerd, duizenden studenten kwamen op straat tegen een dreigende numerus clausus. Hierin lijkt echter verandering gekomen. Toen Loko vorig jaar rond dit thema een eerste betoging organiseerde, kwamen er vijftienhonderd studenten op straat. Bij een tweede betoging waren dat er nog nauwelijks driehonderd. Toen vorige week de kontingenteringsmaatregelen beslist werd, reageerde Loko op dit bericht met een oorverdovende stilte. Er werden geen acties op touw gezet, er werden geen persberichten verspreid. Er werd zelfs niet vergaderd, iets waar de Leuvense studentenbeweging normaal zeer goed in is.

De Leuvense studentenbeweging laat de gebeurtenissen rond numerus clausus en kontingentering blijkbaar op z'n beloop. Terwijl er vorig jaar binnen Loko nog een verantwoordelijke was die de politieke discussie en stand van zaken van nabij volgde en hiervan op regelmatige basis verslag van uitbracht, gebeurt dat dit jaar niet. Er is namelijk geen verantwoordelijke.

Dat de studentenbeweging niet meer geïnteresseerd zou zijn in wat zich op politiek niveau afspeelt rond de actuele problematiek is misschien al te sterk uitgedrukt. Het heeft er eerder de schijn van dat de studenten af te rekenen hebben met een ekstreme vorm van apathie omwille van het feit dat zij in de onderhandelingen niet ernstig genomen worden. Dat bleek ook weer in de loop van de voorbije weken toen minister van Volksgezondheid Colla (SP) de geneeskundestudenten liet weten dat hij hen niet te woord wou staan zolang er geen akkoord was met de artsen en de ziekenfondsen. De studenten worden op die manier voor voldongen feiten geplaatst.

Iemand binnen Loko zei dat de studenten geneeskunde blijkbaar het voortouw moeten nemen in deze kwestie vooraleer er reactie komt vanuit een breder studentenpubliek. Vanuit pragmatische overwegingen is dit misschien een begrijpelijke uitspraak: hoe graag sommige mensen dat willen, Loko slaagt er niet in om snel te reageren en voldoende studenten te sensibiliseren. Hierbij moeten toch vragen gesteld worden. Blijkbaar heeft Loko nood aan een evaluatie. Is kontingentering immers zo democratisch? Bevordert numerus clausus de toegang tot het universitair onderwijs? Democratisering is tot nu toe altijd de bestaansreden van Loko geweest. Het is dus in de eerste plaats Loko die hier een voortrektersrol te spelen heeft. Of om het met de woorden van de preses van Medica Frédéric Meekers te zeggen: "Als het onderwijs het slachtoffer wordt van politieke beslissingen, dan is dat een materie die alle studenten aangaat. En dus moet het mogelijk zijn studenten op hun verantwoordelijkheid te wijzen." Hopelijk een argument dat kan overtuigen.

In het jaar des oordeels 2004

Fototentoonstelling

Student in close-up

de fotowedstrijd van Studentendiensten KU Leuven leverde een mooi resultaat op. Wil je de pittige details van het studentenleven naars bekijken, kom dan naar de tentoonstelling van een 40-tal geselecteerde foto's.

VAN 4 TOT 18 DECEMBER 1996

ELKE WERKDAG VAN 10 TOT 17 U.
VRIJE TOEGANG

Huis van 't Sestich
Faculteit ETEW, Naamsestraat 69, 3000 Leuven

Deze wedstrijd werd gesponsord door Toshiba, Nikon, Cera Bank, Alma, Acco, Velo en Stuc.

Le "nouveau criminologie" est arrivé: te verkrijgen vanaf oktober '97

Een douche en een wc per vier

(foto: Peter Creemers)

Owat elk decennium wordt er een programmahervorming doorgevoerd in het curriculum Kriminologische Wetenschappen. Ook de jaren negentig ontsnappen hier niet aan. De opleiding moet immers regelmatig aangepast worden aan de steeds veranderende noden binnen haar domein. Dit komt ondermeer tot uiting in de kontinu veranderende arbeidsmarkt en de stijging van het aantal studenten de laatste jaren. Op dit ogenblik is er een piek bereikt van ongeveer vijfhonderd studenten. Enkele profen richtten in 1994 een werkgroep op, waarvan de voorstellen op de jongste Akademische Raad — het hoogste beslissingsorgaan binnen de Alma Mater — werden goedgekeurd.

Eind vorige eeuw ontstond een nieuwe wetenschap: de criminologie. Ze opende eerder een apart onderzoeksveld dan een nieuwe methodiek. Voor dit laatste ging zij te rade bij onder andere psychiaters, sociologen en psychologen. Alhoewel de meningen over wat criminologie juist inhoudt nogal uiteenlopen, zijn de meesten het er toch over eens dat het een ontmoetingsplaats is tussen normatieve wetenschappen als recht en etiek, en gedragswetenschappen zoals sociologie en psychologie. De opleiding tot kriminoloog duurt in Leuven vier jaar, waarvan het laatste gedomineerd wordt door een stage en een thesis. Vooral in deze tweede licentie kwam meer dan één student door deze zware belasting in tijdsproblemen.

De zopas goedgekeurde hervorming heeft twee basisprincipes. Enerzijds wil ze het onderwijs op het vlak van de onderzoeksmethoden en de methodologie van organisatiegerichte interventie versterken. Anderzijds wordt het programma van de tweede licentie gereorganiseerd. Het vakkenpakket wordt aangepast, en de afstudeergerichten gehergroepeerd. De methodenleer kwam tot nu toe vooral voor in de tweede kandidatuur, en was opgesplitst in een psychologisch en een sociologisch college. Dit zorgde voor nogal wat overlappings. Verder was de werkgroep van mening dat de criminologie de jongste jaren een eigen

methodiek heeft ontwikkeld. Resultaat werd dus het invoeren van algemeen-kriminologische methodologische vakken in de kandidatuur, en organisatie-methodieken in de eerste licentie.

Daarnaast zou de tweede licentie gereorganiseerd moeten worden. Probleem was hier dat de studenten vier dagen stage hadden en de vijfde dag hoor- en werkcolleges, zodat ze zich in hun vrije tijd naast heel wat papers, ook nog aan hun thesis moesten werken. Velen studeerden daardoor af in september of maakten gebruik van het inmiddels teloorgegangene bissen-zonder-lesvolgen. De stage wordt daarom ingekort en begint al begin oktober, en loopt tot het begin van het tweede semester. Tenslotte wordt er in het tweede semester van tweede licentie een nieuw theoretisch vak gedoceerd.

Een belangrijk gevolg van de recente hervorming is merkbaar bij de instroom. Naast de 'gewone weg' via eerste kan, beginnen ook velen met de enige kandidatuur. Deze weg staat ook open voor enkele hogeschooldiploma's en dat van politie-officier. De studiedruk is er vaak minder groot dan in de andere kandidatuursjaren. Door de nieuwe methodologische vakken wordt de studiedruk verhoogd, waardoor ze ongeveer gelijkgeschakeld wordt met die in tweede kan.

De derde instroom is de rechtstreekse toegang tot de eerste licentie, bedoeld voor een aantal universitaire kandidatuurdiploma's. De studiedruk was hier voor de meesten zo groot dat dit aanleiding gaf tot heel wat officieuze eksamens in de loop van de tweede semester. Omdat de nieuwe methodologische vakken de studiedruk nog groter maakten, werd besloten deze instroom af te schaffen en deze studenten ook aan de enige kan te laten beginnen.

Raadpleging

De verschillende instanties waarlangs de programmahervorming is gepasseerd, feliciteerden de auteurs met hun zorgvuldige voorbereiding, die overigens ruim twee jaar duurde. De alumni werden in het begin geraadpleegd en de POK (de Permanente Onderwijscommissie) kontinu. Hierdoor konden de profen die niet in de werkgroep zetelden, de assistenten, de onderzoekers en de studenten hun inbreng doen. On-

danks de vlotte samenwerking vond Crimen, de kring van de kriminologiestudenten, het wel jammer dat er geen student in de werkgroep mocht zetelen. Blijkbaar mochten ze wel mee discussiëren, maar

niet mee bepalen waarover werd gepraat. Toch geeft de brede discussie waarin de hervorming tot stand is gekomen haar een meerwaarde. Al bij al zijn de studenten niet ontevreden over het resultaat. Als nu alles ook nog wordt uitgevoerd zoals bedoeld werd, zijn verschillende knelpunten, boven water gekomen tijdens de voorbije jaren, voor de studenten opgelost.

Vragen

Toch kunnen we ons in de marge van de hervorming nog enkele vragen stellen. Vooreerst worden er, hoogstwaarschijnlijk door de 'rationalisering' aan de KU Leuven, geen extra Zap'ers (Zelfstandige Akademische Personeelsleden) benoemd. De huidige profen vangen de nieuwe docerbelasting op en zullen binnen enkele jaren ontlast worden door assistenten. Aangezien de voorstellen normaal worden ingevoerd vanaf volgend jaar en dit in alle studiejaar, zullen vooral de volgende jaren — niet alleen voor de docenten, maar ook voor de studenten — moeilijk worden. De studenten zullen dit vooral ondervinden bij het zoeken naar een stageplaats, en bij het vinden van promotor en korrekoren voor de thesis.

Verder wordt de tienvakkenregel, waarmee oudrektor Dillemans het aantal vakken per jaar wilde beperken, in de ijskast gestopt. Wel probeert men de bestaande studiedruk daarbij niet te veel te verhogen. Voor de tweede licentie werd die zelfs verlaagd. Toen Crimen uiteindelijk ontdekte dat deze regel meer dan alleen een richtlijn voorstelde, was het kwaad al geschied. De studentenvereniging opteerde daarom de vakken in allerlaatste instantie niet kühmatig samen te voegen, wat voor heel wat onduidelijkheden zou zorgen. Spijtig genoeg blijven een heel aantal topics nog onbesproken, zoals het ekstrem lage slagingspercentage in eerste kan. Werk voor het volgende decennium, dus.

Herman Pauwels

CITISTUDENT PACK

STUDENT, GUN JEZELF DE BESTE KAARTEN EN VOEL JE THUIS... OVERAL TER WERELD.

SPECIALAAL VOOR JOU HEFT CITIBANK DIT ONWEERSTAANBAAR GRATIS AANBOD:

- 1 Je eigen Citibank VISA-kaart met een kredietopening van 30.000 BF.*
- 2 En met je eigen Citistudent Rekening ook je eigen Citicard.*
  - Daarmee haal je cash af bij elke Bancontact / Mister Cashautomat om de hoek.
  - Maar ook in de rest van de wereld bij de vele andere geldautomaten zoals MasterCard / Cirrus (ca. 150.000 automatische loketten in 63 landen), Servired (ca. 4.000 automaten in Spanje) en NYCE (USA).
- 3 Een kredietopening van maar liefst 10.000 BF (of meer mits bijkomende voorwaarden).*
- 4 2% intrest die je iedere maand wordt uitgekeerd.**
- 5 Gepersonaliseerd telefoonbankieren met CitPhone op het nummer: **02/626 50 50**
- 6 Home Banking met je PC vanuit je luie zetel.

Gun jezelf de beste kaarten en... haal als de bliksem, je eigen Citistudent Pack in je dichtstbijzijnde Citibank-agentschap:

CitiStudent Pack
CITIBANK
Bondgenotenlaan 46/48
3000 Leuven

(advertentie)

* Onder voorbehoud van aanvaarding
** Tarief op 01.10.96

CITIBANK
THE CITI NEVER SLEEPS

"Wat als de prins verandert in een kikker?"

En dertig jaar emansipatie gaat het goed met de vrouw, zou je toch denken. En toch, Vera Dua (Agalev), Mieke Van Haegendoren (voorzitter Nederlandse Vrouwenraad), Sandra Rosveldts (Stu-diedienst ACV), Trees Verleyen (een van de auteurs van 'Armoede is vrouwelijk') en Monique Verdickt (Moeders voor Moeders) kwamen samen op vraag van de werkgroep 'Vrouw-Man-Universiteit-Samenleving' van Sociale Raad om onder begeleiding van Linda de Win (BRTN) een honderdtal belangstellenden, onder wie een omvangrijke delegatie mannen, wegwijs te maken in de wereld van de armoede en de plaats van de vrouw daarin. Wie een onschuldige vrouwenbabbelclubje verwachtte, kwam gelukkig bedrogen uit. Er werden namelijk spijkers met koppen geslagen.

De avond werd in drie blokken opgesplitst. Eerst kwam de wetgeving op de situatie van de vrouw aan bod, waarna een eind werd doorgeboord over traditie en rollenpatronen. Tenslotte probeerden de sprekers oplossingen te formuleren om de nefaste situatie van vrouwen in de armoede te stoppen. Een werk van lange adem, zo blijkt, waarbij eigenlijk de hele samenleving betrokken moet worden. Zoniet blijft het bij spreken voor eigen winkel.

Wie dacht dat armoede de wereld uit was werd snel van zijn oogkleppen verlost. Een Belg op vijftig leeft namelijk van een minimuminkomen, en van het aantal mensen dat zich rond deze grens beweegt, heeft men geen idee. Over wie nu juist arm is, welke norm je moet halen om jezelf arm te mogen noemen, welke soorten armen er

En toch was het niet saai

(foto: Dirk Bernard)

zijn, en wat het inhoudt arm te zijn, werd gediscussieerd en genuanceerd en de nuances nog eens genuanceerd. Wist u trouwens dat de Belg gemiddeld zo'n slordige zes miljoen frank bezit?

Opmerkelijk is dat liefst zestig procent van de bestaansminimumtrekkers alleenstaande vrouwen zijn. Ook al stijgt het aantal arme alleenstaande mannen, toch zijn nog heel wat meer vrouwen bij armoede

betrokken via een arme partner. "En het is niet het aantal generatie-armen, de vierde wereldmensen die effectief nergens meer aan de bak komen, dat stijgt" stelde Monique Verdickt. "In vergelijking met tien jaar geleden zijn er opmerkelijk veel jonge mensen om hulp komen aankloppen; jonge alleenstaande moeders, zwangere en gescheiden vrouwen, mensen die bij een faillisse-

en rollenpatronen bleek het stokpaardje van Trees Verleyen te zijn: "Het is nog steeds zo dat vrouwen minder dan mannen verdienen. En meisjes worden nog steeds opgevoed met het idee dat de prins wel met zijn paard zal komen om hen naar het eeuwige geluk te voeren. Een prins die dan uiteindelijk een kikker blijkt te zijn. Een zijn vrouw met de kroost laat zitten. Een vol-

ment alles kwijt geraakt zijn of geschorst zijn." Ook bij het OCMW neemt het aantal ingeschreven jonge moeders toe. Het gaat vaak om zelfbewuste vrouwen, die alle energie moeten steken in het overleven van hun huishouden en die in een sociaal isolement terecht komen. "Het is niet zozeer het aantal armen dat veranderd is," stelde Mieke Van Haegendoren, "wat veranderd is zijn de manieren waarop vrouwen in armoede terecht komen."

Wetgeving

En dan werd de vraag gesteld naar de invloed van de wetgeving op de positie van de vrouw. "Sociale zekerheid gaat nog altijd uit van de basispijlers werk en gezin", legde Vera Dua uit, "en als je tussen de mazen van dat net valt, kom je in een grote leegte terecht." Vroeger was dat zeer goed verdedigbaar, maar nu moet men de sociale zekerheid gaan herdenken om die mazen, die alsmaar groter worden, te verdichten."

Daar pikte Mieke Van Haegendoren op in: "Van directe discriminatie ten opzichte van de vrouw is in de wetgeving geen sprake, maar in het geval van een echtscheiding bijvoorbeeld stellen zich wel problemen. Als mensen trouwen is het niet met het idee dat het mis kan gaan en het zijn meestal de vrouwen die er bekaaid vanaf komen bij de verdeling. Zo wordt het principe van gemeenschap van goederen wel toegepast, terwijl bij de loonverdeling de man maar een derde moet afstaan aan alimentatiegeld." Wat dan met de investering van de vrouw in de loopbaan van haar man, in de huishouding? Zij lanceerde de term "koopkratief konflikt", een nieuwe omschrijving van het huwelijk.

Het tewerkstellingsbeleid bleek een ander heet hangijzer. Vooral de zin van de PWA's en verplichte tewerkstelling werden door Trees Verleyen en Vera Dua onder vuur genomen. "Allerhande klusjes leiden tot een systeem zoals in de vroegere Sovjetunie: daar was ook geen werkloosheid maar had je vijf zaalwachters in één museumzaal. Is dat dan zinvolle arbeid?" Mieke van Haegendoren's repliek was heftig: "Nu revoltet ik. Ik kan niet geloven dat we in een samenleving leven waarin tien procent van de bevolking nooit werk zal hebben."

De vraag naar de invloed van traditie

tijdse job is moeilijk te combineren met een huishouden en kinderen." Conclusie: de vrouw staat nog steeds zwak op de arbeidsmarkt. Waarop Sandra Rosveldts bondig inpikte: "Macht op de arbeidsmarkt is niet los te koppelen van macht in het gezin. Als je werk hebt, heb je een goede onderhandelingspositie en kun je je rechten aldwingen."

En dan kwam de vraag of er de laatste twintig jaar dan niets veranderd is? Sandra Rosveldts poneerde dat de emansipatie zich vooral in de middenklasse voltrekt en vroeg zich af of wij onze waarden niet aan het opdringen zijn. Dat beaamde Vera Dua: "Er zijn heel wat mensen voor wie het opperste geluk is thuis voor de kinderen te zorgen. Ook de media werkt daar nog steeds heel bevestigend in, kijk er de doorsnee VTM-soap maar eens op na."

Wat ons bij de afsluiter van het debat bracht, waar op zoek werd gegaan naar mogelijke oplossingen, met — het moet gezegd worden — een geanimeerde inbreng van het publiek. Alle sprekers konden zich wel vinden in het voorstel de term 'arbeid' te herdenken en te verbreden. Vaders of moeders zouden de kans moeten krijgen om de zorg voor het huishouding op zich te nemen en in die moederrol gewaardeerd te worden. Ook de verenging van arbeid tot loonarbeid werd in vraag gesteld. Wat met vrijwilligerswerk dat vaak taken van de overheid overneemt? Of de witte vlekken in de zorgarbeid? En is het wel juist de arbeidsmarkt als enige toegangspoort tot integratie in de maatschappij te blijven beschouwen?

Het werd een pleidooi voor de uitvinding van het 'beroep moeder', ongeacht of het een man of een vrouw is die die taak op zich neemt. Hierbij moet ook de man zijn rol in het huishouden eens 'herdenken'. En voorzichtige formuleringen in de richting van een basisinkomen voor iedereen, met, zoals Sandra Rosveldts het zei, "een fiscaliteit die zou werken als een soort solidariteitsmechanisme, met als harde kern een goed uitgebalanceerd dienstverlening en werk voor wie wil werken." Een mooie theorie waar als steeds vraagtekens bij werden gezet, en de vraag naar wie dat dan wel zal betalen.

Rut Reynaerts
Ann Bries

kruiswoord

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Horizontaal — 1 Hemel, uitspannel — Harde, doorschijnende stof 2 Pers. vnv. — Ongestoord samenleven 3 Blijk van genegenheid — Domme fout 4 Dwaas — Muzieknoot 5 Uitschieter — Voedingsmiddel 6 Voedingsmiddel — Italiaanse stad 7 Nuttigde — Onbeschoft, meer dan vrijmoedig 8 Aaneengegroeiende skeletten van bloempoliepen — Kooksel 9 Werkende kracht — Pers. vnv. 10 Gevuld, vol, niet hoekig — Ontvangkamer.

Vertikaal — 1 Plant zonder bladgroenhoudende sellen — Stad in Senegal 2 Zoogdier — Afrikaanse staat 3 Italiaanse streek — Dierenverblijf 4 Muzieknoot — Vrijheidsbeperkende riem 5 Driekantig voorzeil op kleine vaartuigen — Gezwind 6 Insekt — Bierkan 7 Ongegrond — Familied 8 Europeaan — Meisjesnaam 9 Bevoorrechte stand — Bloeiwijze 10 Engel van de hoogste rang — Franse stad.

Door Filip De Keukeleere

“Gepensioneerde ouwe zakken zijn niet meer bezig met de natuur”

Jonge groene blaadjes

(foto: Dirk Bernard)

wee weken geleden werden bij Historia tussentijdse verkiezingen gehouden. Alle geschiedenisstudenten kregen de kans in authentieke kishokjes uiting te geven aan hun politieke ideeën. In tegenstelling tot wat doemdenkers vaak beweren, bleek dat de Historiakring duidelijk niet door Vlaams-Blokkers bevolkt en geleid. Als men er al eens de Blauwvoet durft zingen is dat eigenlijk vooral omdat men dat zo'n mooi vogeltje vindt.

Donderdag laatstleden bezochten we nog maar eens de fakbar van Letteren. Buiten was het vriezenskoud, maar binnen organiseerde Historia op haar permanente een eksotische avond. Op de tonen van samba en mamba nestelden we ons in een van de gezellige sofa's en lieten de Cuba-libre en (Havana)sigaren aanrukken. Precies één week daarvoor hield de Historiaan zich met heel wat ernstiger zaken bezig: tussentijdse verkiezingen. Preses Franky Bostyn verschaft tekst en uitleg.

Franky Bostyn: «Binnen de kringwerking van Historia is sedert dit jaar een zogenaamd 'politiek praesidium' opgericht. In dit praesidium zijn alle strekkingen vertegenwoordigd. Over de politieke geartheid van de geschiedenisstudent doen al een tijdje de wildste geruchten de ronde. Omdat we ook wel eens wilden weten hoe dat nu eigenlijk zat, organiseerden we op 21 november een soort tussentijdse verkiezingen in de centrale hal.»

Hiervoor kreeg Historia authentieke stembussen en -hokjes van het stadsbestuur in bruikleen. De stemlustigen konden hun stem uitbrengen voor de volgende partijen: CVP, SP, VLD, Agalev, VU; PvdA en het Vlaams Blok, en dit op vlak van Kamer, Senaat en Vlaams Parlement. Hoewel er geen stemplicht was, was de participatiegraad hoog. Van de ongeveer 560 mensen die Historia rijk is, kwamen er zo'n 225 opdagen. Het hadden er meer kunnen zijn, ware het niet dat tweede kan die dag geen les had, en ook vele licentiestudenten niet op de hoogte waren. Naast de studenten voelden ook enkele profen zich geroepen tot de bus. Een onder hen verkondigde

openlijk voor het FDF te stemmen. Na telling bleek inderdaad één zo'n — ongedigde — stem uitgebracht te zijn.

Gesjoemel

Het interessantste is natuurlijk de uitslag. Voor gedetailleerde cijfers verwijzen we naar de tabel elders op dit blad. Agalev behaalde in de drie geleidingen een verpletterende overwinning — 27 à 28 procent — gevolgd door de VU, die overal op de tweede plaats kwam. Opvallend is dat de traditionele partijen het over de ganse lijn heel slecht deden. De huidige meerderheid in het Vlaams Parlement, SP en CVP, haalt bij Historia slechts 24,5 procent. Ook het Vlaams Blok kent geen sukses bij historici: het haalde maar vijf à zes stemmen. Saïd El

Khadraoui, mede-organisator en tevens jongste gemeenteraadslid van Leuven (SP) analyseert de uitslag.

Saïd El Khadraoui: «Eerst en vooral dienen we de feiten enigzins te relativiseren. Er werd voor geen enkele partij campagne gevoerd, noch was er een programma. Bovendien kon er niet op personen gestemd worden. Het is mogelijk dat hierdoor een vertekend beeld is ontstaan. Volgens mij is Agalev als grote overwinnaar uit de bus gekomen omdat het de partij bij uitstek is die zich naar jongeren toe profileert. Het is een soort gemakkelijksoplossing: je verliest er niks mee, je kunt er als jongere ook niks verkeerd mee doen. Items als het milieu slaan zowiezo aan bij deze leeftijdsgroep. Gepensioneerde ouwe zakken zijn niet meer bezig met de natuur, zij wel. Ook

	Senaat	Vlaams Parlement	Kamer
CVP	18%	15%	19%
Agalev	28%	27%	28%
SP	12%	9,8%	11%
Volksumie	19%	27%	20%
VLD	14%	12%	12%
PvdA	4,8%	3,5%	4%
Vlaams Blok	2,7%	2,2%	2,7%

KULTUURLEVEN

MAANDBLAD VOOR CULTUUR EN SAMENLEVING nodigt u uit op:

Grenzen van het goed fatsoen De 'stoute' pers over seks, geld en politiek

Samenspraak tussen: Yves Desmet, hoofdredakteur van De Morgen en Jacques De Visscher, hoogleraar filosofie, moderator David D'Hooghe, hoofddocent aan de KU Leuven

op woensdag 11 december om 20.15 in College De Valk, Tiensestraat 41, te Leuven

De toegangsprijs bedraagt 100 fr. Voor abonnees van Kultuurleven is de toegang gratis. Hoofdredaktie: Ravenstraat 112, 3000 Leuven, tel 016/240196 Redaktiesekretariaat en abonnementenbeheer: Blijde Inkomststraat 79, 3000 Leuven, tel 016/310680, fax 016/310608

het niet-traditionele, het eerder alternatieve van deze partij lijkt aan te spreken. Hierin kan eveneens het sukses van de VU liggen. Deze partij staat voor het jonge en dynamische, weg van het gesjoemel.»

«De VLD wordt evenmin als alternatief gezien. Agalev en de VU mogen van de geschiedenisstudenten een regering vormen, terwijl SP, CVP en VLD samen dit niet kunnen. Een van de meest opvallende gegevens is ook dat de VU acht procent meer haalt bij het Vlaams parlement dan bij de senaat. Blijkbaar scoort het Vlaams imago van deze partij wel op Vlaams gebied, maar doet dit het niet meer, of toch heel wat minder, op nationaal vlak. Het valt op dat de SP en de CVP weinig stemmen halen. Ik kan hier misschien minder objectief in oordelen maar ik dacht nochtans dat Letteren de fakulteits waar SP zeer hoog zou kunnen skoren. Dat is blijkbaar niet zo. Het kan zijn omdat we in het midden van een koali-tieperiode zitten. De vruchten van een regering zijn meestal slechts het jaar voor de verkiezingenrecht zichtbaar en te beoordelen.»

Volgens preses Franky Bostyn is het een simpele zaak: «De studenten willen wel links stemmen, maar de SP is te korrupt en de PvdA te ekstrem. Dan is Agalev eigenlijk de enige partij die overblijft.»

Nathalie Vernimme

EASYWARE

PERFORMA 5260/100

- Geïntegreerd
- 100 MHz PowerPC 603e RISC
- 12 MB RAM-geheugen, uitbreidbaar tot 64 MB
- Interne harde schijf van 800 MB
- Ingebouwd 14 inch kleurenbeeldscherm
- Twee ingebouwde stereoluidsprekers en microfoon
- Ingebouwde CD-ROM-speler met viervoudige snelheid
- Clarisworks
- At Ease

Inclusief gratis opleiding

49990,- BEF incl. B.T.W.

Een Apple - Macintosh koopt men bij EASYWARE

Elke werkdag open van 9u tot 19u
Op zaterdag open van 10u tot 18u
Vaart 31, 3000 Leuven
tel. 016/23 10 20 fax 016/ 29 41 24

Repetities voor de dood

Ufwel vind je het werk van de Canadese regisseur David Cronenberg onuitstaanbaar, ofwel kijk je gefascineerd toe. Zijn recentste film, 'Crash', die nu in de bioskopen speelt, is daar nog maar eens het bewijs van: de fans blijven genieten van zijn films, terwijl er ook mensen vroegtijdig de zaal verlaten. Kans om je te verdiepen in het Cronenberguniversum krijg je de komende twee weken in het Stuc. Daar zijn niet minder dan zes vroegere films te bekijken, onder andere 'Rabid'.

Cronenberg is een van de meest consistente sineasten van de voorbije twintig jaar. Vanaf zijn eerste films zijn er een beperkt aantal thema's aanwezig die in elke film weer terugkomen, maar die op een andere manier verwerkt worden. Aan de hand van één film, bijvoorbeeld 'Rabid' (1976), kun je een aantal thema's analyseren die ook de sleutel zijn tot praktisch al zijn andere films. Enerzijds de wisselwerking tussen mens en techniek, en anderzijds die tussen lichaam en geest. Op een abstrakter niveau komen we zo terecht bij thema's als 'angst' en 'dood'.

De hoofdrolspeelster in 'Rabid' krijgt een ongeluk en moet geopereerd worden.

De dokters passen een nieuwe weefseltechniek op haar toe, die onverwachte neveneffecten veroorzaakt: ze ontwikkelt een angel, waarmee ze het bloed uit andere mensen kan zuigen. Bij Cronenberg is het altijd alsof we op de vooravond van een andere wereld staan — één waarin wetenschap en mens in elkaar opgaan — maar vooralsnog leidt dat alleen maar tot drama's. De paradox tussen lichaam en geest is ook heel duidelijk in deze film: haar lichaam heeft dat bloed nodig — anders sterft ze — maar in haar geest verzet ze zich ertegen. Als ze bij een vriendin is, moet ze geregeld het huis uit op zoek naar bloed, zodat ze haar vriendin niet als slachtoffer 'moet' kiezen.

Razernij

De slachtoffers van Rose, haar toepaselijke naam — ze prikt je immers als de doorn van een roos — sterven niet onmid-

dellijk: ze vervallen in een gewelddadige razernij (of 'rabid') en besmetten iemand anders vooraleer te sterven. Zo verspreid de ziekte zich als een onbekende epidemie over de hele stad, wat leidt tot een angstpsychose. Dat is dan ook een van de redenen waarom Cronenberg's films zo'n sterke aantrekkingskracht uitoefenen: ze spelen in op universele gevoelens.

Horror

Cronenberg's films zijn geworteld in angst voor zaken 'waarmee we liever niet gekonfronteerd willen worden'. Reële angsten, geen sprookjesfantasieën. Angst voor geslachtziekten, kanker, lichamelijke en geestelijke aftakeling, de dood. Cronenberg worstelt, zoals alle mensen, met de idee van de doof. Hoe moet je daarmee in het reine komen, hoe kun je dat aanpakken? Zijn films zijn eigenlijk een spektakulaire uitvergroting van die vraag. In zijn films gebeuren monsterlijke dingen niet om op effecten te jagen, maar omdat het doodgaan zelf als iets monsterlijks ervaren wordt, als iets dat ondoorgrondelijk, vreed en meedogenloos is. De epidemie die verspreid wordt door Rose komt uit het niets, doodt honderden mensen, ontregelt het openbare leven en verdwijnt uiteindelijk weer, zonder dat de verbijsterde mensen de oorzaak kennen. Uiteindelijk is er geen verschil met echte horror als de pest of aids. De enige echte horror die bestaat is de dood zelf, vandaar ook dat Cronenberg films maakt als 'repetities voor zijn eigen dood'.

Onuitspreekbare

Aanvankelijk werd Cronenberg ingedeeld in een bepaalde categorie van het horrorgenre, waarin nogal veel bloed en special effects bij te pas kwamen. Later bewees hij dat die categorisering onterecht was. De spanning van zijn films ligt er juist in dat hij alles zo realistisch voorstelt dat we de alternatieve, nabije toekomst die hij fantaseert bekijken als een mogelijke, maar altijd verontrustende, toekomst. Special effects zijn geen doel-op-zich bij Cronenberg, ze vormen de enige mogelijkheid om zijn fantasie voor te stellen: "Ik was met dingen bezig die onmogelijk gesuggereerd konden worden, omdat ze het gangbare beeldingsvermogen te boven gingen. Ze moesten getoond worden."

Surrealistische horror zou je het kunnen noemen. Films die de veruitwendiging zijn van onze eigen, vaak onbewuste angsten, die als doel hebben "het ontoonbare te tonen, het onuitspreekbare te verwoorden", zoals hij zelf zegt. Cronenberg wil ons met zijn films van die universele angst bewust maken met als uiteindelijke bedoeling die angst te overwinnen. De vraag is of zo iets ooit mogelijk is. Het ziet er eerder naar uit dat David Cronenberg nog veel films zal mogen maken.

Benny Debruyne

Films van Cronenberg vanaf dinsdag 3 tot en met vrijdag 13 december in Stuc. Verdere informatie in agenda en Stucbrochure.

Message Party in de Lido

Op zoek naar liefde

Lieve bebrilde langharige journalist wanneer gaan we eens samen uit?

(foto: Peter Creemers)

Uinsdagavond, klokslag middernacht, blokkeerde een massa volk de Bogaardenstraat ter hoogte van de Lido. Hier was duidelijk meer aan de hand dan een gewone fuif. En inderdaad: de Psychologische Kring organiseerde een Message Party, ofwel een kontaktdvertentie-fuif.

Na een half uur deden we nog een poging om de Lido binnen te raken. We persten ons doorheen een flessenhals van opeengepakte lichamen. Vóór ons zweefde een zee van rode lichtjes over de dansvloer, nummers schoten aan onze ogen voorbij, zweeddampen sloegen in ons gezicht en een aantal kritische blikken analyseerden onze fysieke uitstraling. En overal die rode lampjes: het lichtbaken van de liefde, het mikpunt van Amor's pijl? Of was het een beperkte lichtreklame met je persoonlijke nummer als uithangbord?

Hoe werkt zo'n message party? Nadat je je naar binnen hebt gewurmd moet je een klein formuliertje invullen, zodat je de volgende weken massa's publiciteit in de briefvenster kan terugvinden. Vervolgens krijg je een nummer, voorzien van een rood oplichtende badge, en een notaboekje van de desbetreffende sponsor. Nu kan je volop beginnen met schrijven naar de andere aanwezigen. Je ziet bijvoorbeeld de

ware liefde langspelen, je memoriseert haar of zijn nummer en je kan hem of haar in lirische versvormen jouw platonische of vleselijke liefde betuigen. Die briefjes rol je dan op en je laat ze in het kokertje van de bestemming steken. Over de hele zaal staan televisieschermen opgesteld, als jouw nummer daarop verschijnt weet je dat je post hebt.

Toen we dit zelf uitprobeerden werd al snel duidelijk dat dit alles niet zo eenvoudig was als het leek. Tracht zelf maar eens een briefje te schrijven gekneld tussen een swingende massa en met als enig lichtbron een uit en aan flikkerende spot. Gemakkelijk is anders. Het is ook niet makkelijk om zomaar te beginnen zeveren met een wildvreemde. In besonken toestand gaat dat wellicht makkelijker, maar dan is het weer moeilijker om iets leesbaars neer te pennen. Daarbij komt nog de grote drukte, die ervoor zorgt dat het enige tijd in beslag neemt vooraleer je boodschap terecht komt. Niet dat men daar dinsdag om maalde. Groepjes vrienden stonden gewoon in een kring en schreven rechtstreeks aan elkaar; anderen kwamen enkel om te dansen en te genieten van de sfeer.

Lichtbron

Als we naar de opkomst kijken kan deze Message Party in ieder geval als een succes beschouwd worden. De toeloop was

enorm, en de deuren moesten om 2.00 u zelfs even gesloten worden. Alleen duurde het versturen van berichtjes een beetje te lang, en was het systeem niet echt voorzien op zo'n enorme belangstelling. Maar velen trokken zich daar niets van aan en kwamen gewoon eens goed luiven.

Benny Debruyne
Pieter van Heck

(advertentie)

BRUGMANSPLAAT 21-23, 3000 LEROUW, 016725 01 26

Balanseren tussen leven en dood

Ondanks alle organisatorische perikelen binnen Stuc bewijst het kunstencentrum deze week dat het allesbehalve wegwijnt. Naast een uitgebreide retrospectieve van het vroege werk van David Cronenberg, worden nog andere niet te missen films vertoond die — net als bij de Canadese hardrijder — lichamelijke mutilaties en medische angstpsychoses centraal stellen. Het gaat over Derek Jarman's 'Blue' en een compilatie van provocerende performance video's. Films die balanseren tussen leven en dood.

De ironie wil dat vele kunstenaars pas de langverhoopde erkenning bij een groot publiek krijgen als hun ziel al enkele jaren het luchtruim heeft verkozene. Hetzelfde geldt in zekere zin voor de avantgarde-sineast/schilder/tuinier Derek Jarman. Deze controversiële Brit werd vanaf zijn eerste homoeroticus film 'Sebastiane' uit 1975 tot in de vroege jaren tachtig stelselmatig door de filmcritici genegeerd. In een tijd van intellectueel en psychoanalytisch georiënteerde filmbenaderingen konden zijn naïeve, intuïtieve super-8 home-movies alleen afkeer oproepen. Pas na de neoromantische golf in het begin van de jaren tachtig mocht zijn 'Caravaggio' uit 1986 rekenen op algemene waardering en onverbloemde ophemeling.

Met het succes sloeg echter ook het ironische noodlot toe: in december van hetzelfde jaar werd de voorvechter van de Britse militante 'gay cinema' seropositief bevonden. Jarman gaf echter de strijd niet op en bleef — tot zijn aidsdood in 1994 — verwoed prachtig gestileerde films afleveren, met in het achterhoofd de wetenschap dat elke film wel eens zijn laatste zou kunnen zijn: 'The Last of England', 'Edward II', 'Wittgenstein'. Hoewel (of eerder misschien doordat) een academische erkenning lang op zich had laten wachten, verwierf Jarman door zijn gedurfde, compromissloze, politieke en sociaal-kritische pamfletten in de popcultuur al snel een cultstatus: tot zijn dood was hij met zijn specifieke stijl gegeerd voor videoclips door onder andere The Pet Shop Boys, The Smiths en Suede.

nam de werklust van Jarman alleen maar toe. Opvallend is daarbij wel dat deze initieel ekstreme, door de flamboyante Ken Russell gevormde sineast nooit aan controverse heeft ingeboet. Wars van de absorberende stijl en thematiek van de Hollywood-mainstream werden Jarman's films daarentegen nog radikaler en moest een klassieke verhaallijn het meer en meer afleggen tegen opgeblazen, ambient-achtige 'achtergrond'-beelden. 'Blue', zijn laatste en misschien wel meest radikale film, is tegelijkertijd Jarman's testament geworden. De inhoud: meer dan zeventig minuten lang een monochroom blauw scherm. Voor de rest moet de kijker het stellen met muziek van onder andere Brian Eno, Erik Satie en Simon Fisher Turner, met een bezwerende monoloog van de regisseur én met zijn verbeelding om zijn eigen beelden op het scherm te projecteren, om het sponsachtige reliëf aan te brengen op het Yves Klein-doek.

Poëtisch

Al in 1987 had Jarman het plan opgevat een biografie van Yves Klein, de bekende de Franse *action painter*, in de trant van zijn 'Caravaggio' te regisseren. Het project zou steeds weer uitgesteld worden en uiteindelijk kristalliseren in het minimalistische 'Blue'. Het oogverblindende ultramarijn, dat de schilder zelfs patenteerde als IKB (International Klein Blue), stelde volgens Klein het immateriële, de geestelijke bevrijding voor. Jarman's fascinatie voor het IKB kan gemakkelijk gerelateerd worden aan zijn voorliefde voor de visionaire dichter William Blake. Met deze achttiende-eeuwse anarchist deelde de sineast tevens sympathieën voor het okkulte en de ongemede, vrije liefde. Sinisch genoeg is het echter diezelfde vrije liefde waarop de geseitete dagboekfragmenten van Jarman reflecteren, meer bepaald op haar desastreuze gevolgen: lirische beschrijvingen van angstige hospitaalbezoeken, het voortschrijden van het onafwendbare aftakelingsproces, de nevenwerkingen van de medikatie en de sterfgevallen binnen zijn vriendenkring.

Ondanks de pijnlijke helderheid van het scherm gaat het autobiografische 'Blue' misschien wel in de eerste plaats over

blindheid. Niet alleen letterlijk — de regisseur was ondertussen zelf deels blind geworden — maar ook figuurlijk: de blindheid van de liefde, en natuurlijk de blindheid van zijn vrienden voor hun libertijnse maar fatale levenswijze. Toch is het niet verwonderlijk dat Jarman niet opteerde voor de zwarte colourfield-doeken zoals Ad Reinhardt die na zijn rode en blauwe periode produceerde. Blauw is immers de laatste kleur van het spectrum die het menselijk oog kan waarnemen voor het volledig donker wordt. Een laatste poëtisch moment van bezinning en herinneringen alvorens de ogen voorgoed te sluiten.

Blind

Yves Klein is niet alleen voor Derek Jarman een inspiratiebron geweest. Met zijn 'anthropométries' uit de vijftiger jaren (waarbij met blauwe inkt ingesmeerde naaktmodellen over het doek rolden) is hij in de eerste plaats een voorloper van de body- en performancekunstenaars die twintig jaar later met hun publiekelijke zelfeksploraties en artistiek ingeklede, gewelddadige acties tegen het eigen lichaam in de beeldende kunsten een belangrijke rol gingen spelen. Van een aantal performancekunstenaars vertoont het Stuc provocerende video's (zie kader).

Ekstreme risico's en rituele zelfverwondingen, lichamelijk isolement, zelf- en relatie-onderzoek staan volgende week centraal in Stuc. De mediagenieke Jarman, wiens leven de laatste jaren voor zijn dood publiek bezit was geworden, laat zich in 'Blue' radiologisch doorlichten. Even schaamteloos gooien de lichaamskunstenaars in hun vrijheidstrevens uit het klaustrofobische lichaam hun ganse persoonlijkheid in de publieke arena. Dat sommige kunstenaars het nodig achten daarbij computertechnologische ekstensies te hanteren, sluit dan weer mooi aan bij de lopende Cronenbergretrospektieve.

Günther Convens

'Blue' van Derek Jarman, maandag 9 december in Stuc, om 22.30 u, 100/150 frank.

Robotarmen, virtuele benen en performancevideo's

Deze week vertoont het Stuc ook een aantal video's van performance-artisten, wier werk thematische overeenkomsten vertoont met de films van Cronenberg en Jarman (zie artikels). Pionierswerk werd zonder twijfel verricht door de provokatieve Chris Burden, die met zijn inventieve, zelfdestruktieve optredens steeds weer zijn uithoudingsvermogen en de dood wist uit te dagen. Zo lag deze Amerikaan 22 dagen te bed in een galerij tentoongesteld, stelde hij zich meermaals bloot aan elektrocutie- en verbrandingsgevaar en liet hij zich in de legendarische, korte performance 'Shoot' (1971) door een vriend vanop afstand in de linkerbovenarm schieten. Burden legde zijn vluchtige en unieke optredens uit documentaire overwegingen amateuristisch vast op video. Geleidelijk echter zouden foto's, films en videotapes bij deze kunstenaars tot autonome kunstwerken uitgroeien.

Vito Acconci bijvoorbeeld explooreert in zijn vroegste video's de intieme relatie tussen kijker en scherm: net als de sponsdoeken van Klein tracht hij de kijker te absorberen, hem in het beeldscherm te sleuren. Verder nog gaan de uitdagende naakte mannen- en vrouwenlichamen in een bittere Accioni-persiflage van Paul McCarthy en Mike Kelley. Nog hopelozier trachten deze aquariumvissen de moderne hyperindividuele kijker te manipuleren, hem vanop hun schapenvacht voor het haardvuur te verleiden tot intieme betrekkingen, tot kopulatie met het toestel. Het scherm blijft evenwel de onoverwinlijke barrière.

De daad bij het woord voegt daarentegen de Australiër Stelarc. Hij beoogt in zijn recentste werk een regelrechte symbiose tussen lichaam en technologie, pogingen die volgens hem zullen uitmonden in een nieuwe evolutionaire syntese. Natuurlijke organen vervuilen en artificiële implanten, het lichaam aansluiten op de informatieflex van internet, eksperimenteren met robotarmen, virtuele benen en andere elektromechanische lichaamsprothesen, dat zijn volgens Stelarc de manieren bij uitstek om de lichamelijke capaciteiten op te drijven. Stuc vertoont onder andere Stelarc's 'Stomach Sculpture' (1993) waarbij de kunstenaar endoscopisch een bewegend voorwerp aanbrengt in zijn eigen lichaam, niet als een levensnoodzakelijk protetisch vervangstuk, maar als een esthetisch object.

(gc)

Zaalvertoning en een doorlopende vertoning op monitoren, op verschillende plaatsen in het Stucgebouw, van performance video's van Michael Curran, Chris Burden, Vito Acconci, Stelarc, Mike Kelley en Paul McCarthy, dinsdag 10 december, 20.00 u, 100/150 frank.

Naarmate de dodelijke ziekte meer en meer beslag op hem legde, en bleek dat elk nieuw project een rit tegen de tijd was,

Over snoktorren en de boze bostrol

eter De Graef oogste de afgelopen jaren heel wat bijval met theaterproducties als 'Et Voilà', 'Hun' en vooral het solostuk 'Ombat'. In zijn jonge jaren was hij nog actief bij Eva Bal's Speeltheater. Met 'Itak', zijn meest recente stuk, keert de Antwerpse acteur-regisseur-dramaturg terug naar het genre van het jeugd-toneel. Toch is deze 'mitsche vertelling voor twee acteurs en een teater' meer dan eenvoudigweg een toneelstuk voor kinderen: ook heel wat volwassenen zullen er met volle teugen van kunnen genieten.

Het stuk vertelt het levensverhaal van de jonge indiaan Itak. Bij het begin van de voorstelling ligt de hoofdfiguur, gespeeld door De Graef zelf, doodstil op de grond. Als hij wakker wordt blijkt hij in de hemel te zijn, waar hij opgevangen en getroost wordt door de grote god Omar. Aan die god, en aan de toeschouwers, doet Itak vervolgen in een lange flashback het verhaal van zijn bewogen leven.

Sluipmoordenaar

Itak werd geboren als een van de Wahoeki, een stam van nobele wilden in het Braziliaanse oerwoud. De stamleden leven sterk verbonden met de natuur, ze vinden wezens als bosgeesten en -feeën heel gewoon, en zijn ook volmaakt gelukkig. Dat laatste zeker in de snoktorrentijd, wanneer heel de bevolking zich te goed doet aan een bepaald soort erg zoet smakend insect. Kortom, ze leven in harmonie met het universum en met elkaar. Bovendien gaat het hier om een onsterfelijke stam. Tenzij een Wahoeki een andere Wahoeki doodt, blijft het totale aantal stamleden steeds gelijk. Als er een van ouderdom sterft, wordt er tegelijk ergens ter wereld een nieuwe Wahoeki geboren.

Maar, zoals het hoort in een paradijs, is er ook hier een negatieve kracht aan het werk. Dat is de boze bostrol Maximiliaan, die op allerlei perfide manieren probeert

een einde te maken aan het blijde leven van de indianen. En dan gebeurt natuurlijk het onvermijdelijke. Beïnvloed door het achterbakse gekonkeloes van de bostrol doet Itak iets wat hij beter niet had gedaan, en moet hij zijn paradijs verlaten. Doodsbang vlucht de jongen het dorp uit, het oerwoud uit, en tenslotte de grote stad in.

Erfgenaam

Daar komt hij in aanraking met allerlei verschijnselen die hem volledig vreemd zijn. Dit leidt tot hilarische scènes, die vooral door de jongere kijkers prachtig gevonden worden.

Zo denkt Itak dat auto's grote torren zijn, die mensen opeten en er dan mee door de straten gaan rennen. Als hij in paniek een metrogang inrent, waant hij zich daar in de onderwereld. De metro die hem bijna overrijdt is een reuzeworm die hem op wil eten. De complexiteit van de grote stad is behoorlijk beangstigend voor de eenvoudige indiaan.

Gelukkig komt Itak op zijn omzwervingen door de metrogangen al gauw een gelijkgestemde ziel tegen: Waltertje, een jongen uit de stad. De indiaan redt hem het leven, en wordt door de familie van de jongen liefdevol opgenomen. Maar daarmee zijn de problemen nog helemaal niet opgelost. Waltertje blijkt namelijk de erfgenaam te zijn van een mafia-achtig sluipmoordenaarsbedrijf. Als zijn tijd gekomen is om de leiding van de firma over te nemen moet hij als ultieme test zijn broer doden. Itak dus. Of de vriendschapsband tussen de twee het wint van de druk die de traditie uitoefent op Waltertje gaan we hier natuurlijk niet verklappen.

Eeuwig

Door de indiaan en de stadsjongen tegenover elkaar te zetten, speelt De Graef's toneelstuk in op de eeuwige tegenstelling tussen hoofd en hart, tussen rede en gevoel. Itak staat duidelijk voor het entoesiaste, spontane leven. Hij beleeft alles voluit, zonder veel na te denken, maar maakt in zijn

ontwapenende naïviteit ook fouten. Die kunnen, zoals duidelijk blijkt, fatale gevolgen hebben.

Toch is ook het andere uiterste, vorm gegeven door Waltertje, niet echt aan te bevelen. Waltertje is een kind van ons computertijdperk, waarin alles tot in de perfectie geregeld wordt, en er weinig plaats is voor eigen ideeën of initiatieven. Dat een dergelijke instelling nogal beperkend kan werken, wordt erg plastisch weergegeven: Walter's ouders hebben namelijk al zijn ledematen en organen laten vervangen door onveerslijtbare kunstonderdelen. Als het gemechaniseerde kind lastig wordt, kunnen ze met een eenvoudige druk op de knop zijn hartritme vertragen, en als hij een beetje zwakjes is, wordt hij even aangesloten op het lichtnet. Als er iets kapot is, is dat geen enkel probleem: er staat altijd nog een zak met wisselstukken in de kelder.

Intens

Omar en Waltertje worden gespeeld door Robert van Leeuwen. Hij vertolkt op heldere en rustige wijze waar Waltertje en zijn wereld voor staan. Ook in zijn rol van troostende en begrijpende oppergod is hij perfect op zijn plaats. Als dusdanig vormt hij het nodige tegengewicht voor Peter De Graef, die op een aandoenlijke en hartverwarmende, maar vooral erg intense manier de kleine indiaan speelt. Met hese stem en uitbundige gebaren brengt hij een aandoenlijke Itak tot leven, en het publiek tot medeleven met zijn sprookjesachtige vertelling over vriendschap, gevoelens en dood.

Martijn Graumans

Het Utrechtse teatergezelschap Paardenkatedraal speelt op 4 december om 20.00 u in de Minnepoort het stuk Itak. Robert van Leeuwen en Peter De Graef zijn de acteurs. De laatste heeft het stuk ook geschreven, en samen met Arne Lievens geregisseerd. De toegang is verboden onder de acht. Zie de agenda voor meer info.

Streekgerechten

Elke week opnieuw in elke Alma: een streekgerecht met speciale bieren en desserts

Win een feestmaal voor 12 personen!

Hoe? Doe zélf een suggestie voor een streekgerecht en stop het voor 6 december in de suggestiebus: of stuur, bel of fax naar Héléne Vrebos (die de winnaars selecteert), Alma-COP, Celestijnenlaan 97 tel 32 92 38, fax 32 92 97.

“De Croo en Gol ontvingen van Mobutu steekpenningen om in België te lobbyen”

De toestand in Zaïre is de jongste weken volledig geïmploedeerd, en dit bij afwezigheid van de president. Het lijkt wel alsof Mobutu door de jaren heen een noodzakelijk kwaad is geworden. En de situatie in Rwanda is nog rampzaliger. Na de interne genocide is het land nu gewikkeld in de strijd rond de Grote Meren. Honderdduizenden Hutuvluchtelingen zijn eindelijk uit de handen van de Rwandese volkerenmoordenaars bevrijd door toedoen van het Zaïrees bevrijdingsfront. Ze zijn massaal naar Rwanda teruggekeerd.

Het gekibbel over de internationale interventie toont aan dat er scherpe tegenstellingen zijn tussen Frankrijk en de VS. De inzet is zichtbaar de controle over de grondstoffen en andere strategische belangen in de regio van de Grote Meren. Veto ging ten rade bij Marcello Kalonji, erelid van de 'Union pour la Démocratie et le Progrès Social' (UDPS), de partij van oppositieleider Etienne Tshisekedi, en bij Fidèle Nkundabagenzi, oud-ambassadeur van Rwanda in Washington en bij de Verenigde Naties, en professor sociale en politieke wetenschappen aan de Nationale Universiteit van Rwanda. Beide mannen hadden zoveel te vertellen, dat ze bijna vochten om het woord te krijgen.

Veto: Hoe moeilijk ligt Zaïre voor de Belgische buitenlandse betrekkingen?

Marcello Kalonji: «De samenwerking verliep vlot tot 1990. Toen werden onder het ministerschap van Eyskens de banden met Zaïre verbroken. De doodsdeskers van Mobutu hadden toen een slachting aangericht onder de studentenbeweging in de universiteit van Lubumbashi. De socialisten die vanuit de oppositie duidelijk hadden gemaakt niet zo pro Mobutu te zijn, kwamen in de regering. De goede relaties met Mobutu ten tijde van Mariens en wijlen Jean Gol, een intieme vriend van Mobutu, waren verleden tijd. Mobutu was ook niet op de begrafenis van zijn voormalige vriend, koning Boudewijn.»

Kannibalisme

Veto: Is Mobutu een diktator in de strikte zin van het woord?

Kalonji: «Zeker, er zijn zelfs veel linken met het nazisme aantoonbaar. Vooreerst kan men het Centre National de Documentation (de geheime politie, nvd) vergelijken met de SS. Beiden hadden als voornaamste taak de tegenstanders te likwidieren. Vervolgens buite Mobutu de stammenhaat uit om sommige bevolkingsgroepen uit te sluiten. En ten derde is de personenkultus rond Mobutu nog sterker uitgebouwd dan deze rond Hitler.»

«Door het nationale leger uit te schakelen, heeft Mobutu bewust anarchie gecreëerd in zijn land. Goed beschermd door z'n privéleger, houdt hij de touwtjes goed in handen en past hij de tactiek toe van 'verdeel en heers'.»

Veto: Welke rol spelen de Belgische politieke partijen in dit alles?

Kalonji: «Het klientelisme, dat de Belgische politiek tipeert, maar ook de Zaïrees, werd door de traditionele partijen 'konsekvent' toegepast op het Zaïre-beleid. De CVP steunde de Zaïrese 'Parti Democratique Chrétien', een zusterpartij die ze hielpen stichten toen er verschillende partijen toegelaten werden in Zaïre. En wist je dat Herman De Croo en Jean Gol van Mobutu geld hebben gekregen om in België voor hem te lobbyen? Dat schrijft de Zaïrese ex-diplomaat en geheim agent ME Dunga in zijn boek 'Mobutu et l'argent du Zaïre' (1992).»

Veto: Wat heeft er geleid tot de uitbarsting van

ongenoeien en verzet in Oost-Zaïre?

Kalonji: «Sinds zijn onafhankelijkheid heeft Zaïre een enorme schuldenberg opgebouwd, zowel bij de Wereldbank als bij buitenlandse holdings, waaronder ook Belgische als Cobepa en de Generale Maatschappij. Het Internationaal Monetair Fonds eist elke maand vijf miljoen dollar van Zaïre. Kengo wa Dondo, een marionet van het Westen, voerde een genadeloos restrictief beleid om die schulden af te betalen. De bevolking leed enorm, en in Oost-Zaïre kwam zij in opstand.»

Verzet

«De partij van Tshisekedi (UDPS) had de meerderheid van de bevolking achter zich tijdens de tussentijdse verkiezingen, maar het leger bezette het parlement en zorgde ervoor dat Kengo premier werd. De westerse mogendheden hebben geen gevoelens, alleen belangen. Ook voor Frankrijk blijft Afrika de belangrijkste neokoloniale invloedssfeer.»

Fidèle Nkundabagenzi: «Bij de Fransen is niet enkel de economische impact van belang, maar zeker ook de kulturele. Het is voor hen van groot belang welke Afrikanen Frans spreken. Het Afrika-beleid van Frankrijk staat al sinds De Gaulle onder leiding van Jacques Foccard. Daarin verschildt het van het Belgische: het is niet telkens een andere minister die superviseert, en die zijn beleidspunten wil bekletonen.»

Kalonji: «Frankrijk heeft de Rwandese massamoordenaars een veilige doortocht gegarandeerd naar Kivu in Zaïre. Het heeft toegelaten dat ze in hun zog één miljoen Rwandese vluchtelingen meesleuren en zich opnieuw bewapenden om de controle

over de vluchtelingenkampen te behouden. De VS, rivaal van Frankrijk, voeren een dubbelzinnig beleid om de Franse invloed te bestrijden. België heeft te beperkte eigen middelen om grote ambities in Afrika te kunnen koesteren. Als voortzetting van de traditie van Leopold II schipperen de Belgen tussen beide grootmachten om invloed te winnen en dit onder het mom van 'humanisme' en 'verzoening'. Maar de plannetjes van de grootmachten werden gedwarsboomd door een onverwacht revolutionair verzet in Oost-Zaïre.»

«Laurent Kabila, de rebellenleider van de Alliances des Forces Populaires pour la Libération du Congo-Zaïre, zei dat als de internationale interventiemacht er toch zou komen, zij dat als een daad van agressie zouden beschouwen tegen de democratische krachten die nu in Zaïre aan het werk zijn. Die interventiemacht zou dan komen om het Mobutu-regime te stabiliseren. Zij zullen zich daar tegen verzetten. Geen enkel volk kan immers een regime als dat van Mobutu aanvaarden. Indien nodig, gaan zij door tot in Kinshasa. Kabila was een goede vriend van Lumumba, de Zaïrese onafhankelijkheidsstrijder. In 1960 was Lumumba eerste minister van Kongo. Toen koning Boudewijn zijn paternalistische redevoering kwam houden, ging hij daar, toen het zijn beurt was te spreken, schitterend tegenin. Lumumba werd vermoord door toedoen van de CIA en de Belgische geheime diensten. (Een mening die niet door alle kenners gedeeld wordt, nvd)»

Belangen

Veto: Is de aard van de crisis rond de Grote Meren gelijklopend met die binnen Zaïre?

Sociale dienst gaat op studiedag

De student als prins

In de jaren zestig en zeventig was het uit den boze dat ouders in de buurt van de universiteit vertoefden. Nu zit de inschrijvingshal vol met ouders die hun kinderen begeleiden in de eerste stapjes op de echt grote school. Zijn de studenten doetjes geworden? Op een studiedag vorige week in Gent werd naar het antwoord op deze vraag gezocht.

Het begint een traditie te worden dat sociale diensten van de hogescholen en universiteiten elkaar treffen om van gedachten te wisselen omtrent belangrijke onderwerpen. Zo kwamen in het verleden het studentenstatuut en studiefinanciering al aan de beurt. Op 28 november jongstleden organiseerden het Vlaams Verbond van het Katholiek Hoger Onderwijs, de Centrale voor Studietoelagen en Beroepsoriëntering en de Dienst Studentenvoorziening van de KU Leuven samen een studiedag rond de relatie studenten-ouders, en de problematiek van studenten-spraak en -participatie onder de titel 'Bemoedzucht of bemoeizorg'.

Voeten

Professor Bouverne-De Bie van de Gentse Universiteit verduidelijkt de tegenstrijdige positie van de huidige student: "Sociaal-kultureel is de student nog nooit zo zelfstandig geweest. Eigen bankrekening, pc, eigen media, verre reizen, een eigen jongerenkultuur, de wereld ligt aan hun voeten. Maar sociaal-ekonomisch, met andere woorden financieel, zijn ze nog met

handen en voeten gebonden, vaak aan de ouders. Een konflikt dat zich vooral op beslissingsmomenten uit."

Bovendien leidt de grotere zelfstandigheid naar een grotere verantwoordelijkheid. De student wordt met zijn neus op zijn eigen falen, foute studiekeuze en toekomst gedrukt. Reken daarbij nog het akute probleem van jeugdwerkloosheid, en de realiteit wordt al veel somberder. De student reageert hierop met de hem verweten individualisme, prestatiegerichtheid en gebrek aan engagement. Prof. Bouverne-De Bie pleitte ervoor de jongere op zijn weg naar zelfstandigheid te ondersteunen. Zo moet het onderwijs hem 'burgerschapswaarden' als respect, verantwoordelijkheid en solidariteit aanleren.

Eerbied

Wettelijk kan de studerende jongere financieel alvast op zijn beide oren slapen. Zo bleek uit het discours van prof. Senaev van de KU Leuven. De wet verplicht de ouders immers tot onderhoud, waarbij zij aan de materiële noden van hun kind moeten tegemoet komen "indien de opleiding niet voltooid is". Reken hierbij de huidige rechtspraak en rechtsleer, dan betekent dit in mensentaal dat je ouders je studie moeten betalen, als je die aankunt en met een behoorlijk resultaat en zonder fratsen aanpak, totdat je je eerste eindexamen van hoger onderwijs op zak hebt. En de rechtspraak is mild. Je mag je al eens vergissen. Herpak je en er is niets aan de hand. Je moet je ouders wel dankbaar zijn, of "eerbied betonen", zoals dat heet in het jargon.

Nkundabagenzi: «Dit konflikt is niet louter intern, maar internationaal, anders zou de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties zeker niet de moeite doen om te reageren. De interventiemacht die men gaat oprichten heeft een zogezegd 'humanitair' karakter. Deze humanitaire hulp is echter slechts de facade van onderliggende belangen. Trouwens, ik vermoed dat de Belgische holdings, die aan de Zaïrese staat geld geleend hebben, druk uitoefenen op de Belgische regering om militair in te grijpen.»

Moreels

Kalonji: «Het is alvast een slechte zet van staatssecretaris Reginald Moreels om nu naar Zaïre af te reizen en Kengo wa Dondo op te zoeken, dit dan nog juist op het moment dat Tshisekedi glorieus wordt ingehaald. Dit brengt de positie van de Belgen bij de Zaïrese bevolking in een slecht daglicht.»

Veto: Wie, en met welke partij, is in Zaïre best geschikt om Mobutu op te volgen?

Nkundabagenzi: «Er is daar niet zomaar een naam op te plakken, het is veel ingewikkelder dan dat. Vooreerst moet er een democratische kultuur groeien in Zaïre, en die komt niet uit of de blue. Zo iets groeit langzaam, niet in één jaar, maar ook niet in drie jaren. Dan ligt de beslissing bij de bevolking, ik kan daar niet op antwoorden.»

Bart De Schrijver

Hans Declercq

Wie zich wil verdiepen in deze complexe internationale problematiek: de Kring voor Internationale Betrekkingen organiseert op 5 december om 20.00 u in het auditorium Zeger van Hee, in de Valk, een debat rond de huidige Rwandese-Zaïrese problematiek en de daarmee verbonden Belgische verantwoordelijkheid in het gebied. De zin of onzin van humanitaire hulp en de eventuele militaire bescherming van de vluchtelingen zal ook aan bod komen. ME Dunga, 'Mobutu et l'argent de Zaïre' werd uitgegeven door Editions de l'Harmattan, Parijs, 1992.

Want je bijt niet de hand die je voedt.

Tot zover de theorie. Studenten mogen dan wel meerderjarig zijn en dus volwassen, financieel staan ze nergens zonder hun ouder(s), vertelde Nancy Hendrickx van de Sociale Dienst, die sprak over haar ervaringen in konfliktbehandeling. Als het tot een konflikt komt tussen de student en de ouders trekt de student vaak nog aan het kortste eind. Het is buigen of barsten. En je ouders voor de rechter sleuren om de onderhoudsplicht af te dwingen, is vaak eert hoe drempel.

Vervolg

De Sociale Dienst van de universiteit staat echter klaar om die problemen op te vangen. Gekonfronteerd met een breuk tussen student en ouders proberen zij rond informatie, kontakten, dialoog en omwegen beide partijen tot rede en daarna tot verzoening te brengen. Pas in een later stadium wordt gedacht aan OCMW-hulp, en nog later aan het vrederecht, om de onderhoudsplicht op te eisen. Hierbij werd door de aanwezigen wel het OCMW geheld. In Leuven en Gent weigert men systematisch studenten. Als argument wordt de regel aangehaald dat men voor hulp eerst gedomicilieerd moet zijn in de stad. Leuven bijvoorbeeld staat zeer weigerachtig tegenover het domiciliëren van studenten.

Deze studiedag had als doel de sociale diensten van universiteiten en hogescholen bij elkaar te brengen, met het oog op informatie-uitwisseling en betere kontakten. Er bleek uit dat vooral de hogescholen druk bezig zijn met de uitbouw van degelijke sociale diensten. Het hogescholendekreet had hier ook uitdrukkelijk in voorzien. In ieder geval komt dit zeker de student ten goede.

Dietger Geeraert

De ontkenning van de luxe

Ichtenveertig jaar is het geleden dat de Verenigde Naties de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens hebben onderschreven. Belangrijke vorderingen zijn inmiddels gerealiseerd. Zo twijfelt niemand meer aan het recht op vrije expressie of aan het recht op leven. Dat deze rechten vooralsnog niet overal gewaarborgd zijn, is echter ook duidelijk. Waar het in de meerderheid van de ontwikkelingslanden zelfs met de meest fundamentele rechten niet al te nauw worden genomen, is ook de strijd in het westen allesbehalve gestreden. Ook hier dienen zich de laatste tijd nieuwe aktiepunten aan, zoals het recht op een gezonde en veilige omgeving. De ondertekening van de mensenrechten zelf zal in het bijzonder op tien december worden gevierd.

In het kader van deze herdenking en in het licht van recente gebeurtenissen in Afrika hadden wij een gesprek met Didace Kiganahe. Kiganahe is van Burundese afkomst en doceert rechten in Rwanda en Burundi. Van 1986 tot 1992 doktoerde hij aan de universiteit van Leuven, en momenteel legt hij de laatste hand aan een boek over, jawel, mensenrechten.

Didace Kiganahe: « Het boek valt uiteen in vier grote delen. Het eerste deel omvat een definitie van de mensenrechten. Het tweede deel beantwoordt de vraag in hoeverre de mensenrechten een concept zijn van de westerse cultuur. Sommige mensen beweren dat mensenrechten niet belangrijk zijn voor onderontwikkelde landen, omdat zij een luxe zijn, en die kunnen die landen zich (nog) niet veroorloven. Dit is natuurlijk onzin. De laatste twee delen geven dan weer een overzicht van de verschillende categorieën van mensenrechten en de instellingen die deze rechten beschermen, zowel op nationaal — in dit geval Burundees — als op internationaal vlak.»

Lijst

Veto: Wat is de betekenis van het boek?
Kiganahe: «Het boek is niet academisch opgevat, maar kan eerder gezien worden als een praktisch handboek voor het onderichten van de mensenrechten. Het zal ge-

bruikt worden in Burundi, een land dat in oorlog verkeert. In vier jaar tijd heeft het geweld er grote vormen aangenomen, maar vele mensen lijken dat erg makkelijk op te nemen. Jonge mensen denken vaak dat geweld de enige manier is om te participeren in de crisis. Niemand is meer begaan met mensenrechten. De primaire bedoeling van dit boek was om didactisch materiaal beschikbaar te stellen voor de middelbare scholen in Burundi, voor allerlei NGO's en andere groeperingen. Hopelijk geeft het aanleiding tot een gevecht tegen de onwetendheid, en zal er meer respect worden betuigd voor een aantal fundamentele rechten.»

Veto: Vooraf in de jaren zestig staken mensenrechtenorganisaties overal de kop op. In Amerika had je de belangrijke Civil Rights Movement. In hoeverre staat de huidige tijdsgeest nog open voor een zaak zoals de mensenrechten?

Kiganahe: «Het concept van mensenrechten is het resultaat van specifieke feiten die voortvloeden uit de relatie tussen de staat en het individu. Het is vanzelfsprekend dat deze zaken evolueren, en dat ook deze relatie doorheen de tijd andere vormen aanneemt. Een aantal mensenrechten is wel een realiteit. Niemand twijfelt meer aan het recht op vrije expressie, maar ondertussen zijn andere rechten wel meer prominent geworden, zoals het recht op ontwikkeling van de situatie van armen. Vroeger was dit recht niet voor de hand liggend, omdat de economische situatie van de westerse bevolking niet sterk verschilde. Andere nieuwe aktiepunten zijn bijvoorbeeld het recht op een veilige en gezonde omgeving. De bevolking moet kollektief vechten tegen de vervuiling, omdat dit probleem niet grensgebonden is. De mensenrechten zijn niet helemaal verdwenen, het aangezicht van de strijd is veranderd en dat is het resultaat van de evolutie van de maatschappij en de nieuwe noden ervan.»

Vrouw

Veto: In het boek is ook een deel gewijd aan de rechten van de vrouw. In bepaalde samenlevingen is de positie van de vrouw cultureel bepaald. Wordt door de implementatie van de mensenrechten de eigenheid van die cultuur dan niet geschaad?

Kiganahe: «De mensenrechten garanderen een minimumstandaard, die gericht is op de integriteit en het zelf kunnen bepalen van

I want your rights too

(foto: Peter Creemers)

het leven. Wanneer dit geweld wordt aangedaan, moet daartegen gereageerd worden. In bepaalde islamitische landen is de kloritordektomie (het besnijden van vrouwen, nvdv) een vaststaand gegeven, maar dit raakt de eigenheid van de vrouw. Elke vrouw heeft het recht om dit te weigeren, want het raakt de basis aan van de mensenrechten, namelijk het recht op integriteit. Vrouwen hebben het recht om op te komen voor hun rechten.»

Veto: Volgens sommigen zouden bepaalde culturele praktijken geen aantasting zijn van de integriteit van de vrouw, omdat ze culturele betekenis hebben. Praktijken, die vanuit westers standpunt de vrouw achteruit lijken te stellen, hebben een betekenis binnen die cultuur, waardoor de vrouw dit niet ervaart als een schending, of waardoor dit wordt gecompenseerd door de ruimere culturele context.

Kiganahe: «De situatie moet altijd zeer concreet worden gezien. Het fundamentele principe is het recht op vrijheid, en het recht om vrij over het fysieke lichaam te beschikken. De praktijk van kloritordektomie is een schending van de mensenrechten omdat ze wordt opgelegd. Een vrouw die deze praktijk niet aanvaardt, wordt de toegang tot een aantal rechten in de maatschappij ontzegd. Het recht tot keuze is erg belangrijk, en dat wordt vaak ontkend.»

Handel

Veto: Met betrekking tot de mensenrechten is er vaak sprake van een samenzweringsteorie, waarbij gesteld wordt dat de westerse culturen hun visie op sociale verhoudingen tussen man en vrouw willen opleggen aan niet-westerse landen.

Kiganahe: «Zolang deze westerse visie kan bijdragen aan de verbetering van het statuut van de vrouw, kan dit niet slecht worden genoemd. Alle culturen moeten op gelijke voet worden beschouwd, en er moet gekeken worden naar wat binnen elke cultuur beter is. In een laatste fase moet alles dan samengebracht worden, en dit zal ten goede komen aan alle culturen, omdat ie-

deren dezelfde basisnoden heeft. Als de westerse visie inhoudt dat vrouwen stemrecht moeten krijgen, en meer kans op onderwijs, dan zie ik daar persoonlijk geen graten in.»

Veto: Er is vaak kritiek op de wijze waarop mensenrechten worden gebruikt als instrument van neokolonialisme. Westerse landen leggen de rechten vaak op in ruil voor handelsbetrekkingen.

Kiganahe: «Dat is gedeeltelijk juist. De mensenrechten hebben een westerse origine. Toen in 1948 de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens werd ondertekend, waren slechts drie Afrikaanse landen daarop aanwezig. Het is normaal dat de westerse landen een zekere ideologie hebben gepromoot van de manier waarop de relatie tussen staat en individu moet worden gereguleerd. Als dit niet indruist tegen de basisnoden van bevolking, mag deze inspanning van de westerse landen niet worden ontmoedigd.»

Waarde

«Wat wel veroordeeld moet worden, is de verkeerde indruk die sommige staten van zichzelf geven. Een aantal westerse landen verhandelt bijvoorbeeld wapens, en tegelijkertijd beweren ze dat ze de eerste zijn die zullen opkomen voor de naleving van de mensenrechten. De strijd voor mensenrechten is een kollektieve onderneming, waaraan iedereen moet worden uitgenodigd. De materiële belangen van bepaalde landen mogen niet prevaleren boven de mensenrechten. Sommigen beweren dat bepaalde landen, die deze rechten schenden, gestraft moeten worden door de grote Westerse bedrijven — zoals Shell in Nigeria — uit hun gebieden weg te halen. Maar dat is volgens mij ook een verkeerde opvatting, omdat je daardoor de plaatselijke bevolking nogmaals straft. Op die manier ontnemen je hen het recht op een inkomen.»

Kurt Wouters

Allemaal beestjes om me heen

Dat van overmatig alcoholgebruik de hersenen — als men die al heeft — onherroepelijk verschrompelen, en de penis op een zure augurk met groene pukkels gaat lijken, werd ons vorige week in jeugdhuis Clockwork geleerd. Heel de week werden er in het kader van de alcoholmisbruikpreventie allerhande activiteiten georganiseerd. Het initiatief ging uit van enkele jeugdhuisgangers en tooghangers.

Het was niet de bedoeling om buitensporige bierdrinkers met de vinger te wijzen, maar eerder om preventief allerhande informatie rond alcoholisme te verschaffen. De zware kost werd wel opgeleurd door spetterende optredens van ondermeer Jaune Tournours, en filmvertoningen van — hoe kon het ook anders — 'Barfly' en 'Leaving Las Vegas'. Verder werd de hele week door een gamma van alcoholvrije drankjes geschonken, met als hoogtepunt een heuse cocktailavond op vrijdag. Zonder alcohol natuurlijk.

Interessante vaststellingen kwamen naar voren in een debat rond alcoholisme, en vooral rond de taak van het jeugdhuis hierond preventief op te treden. Bij jongeren is alcoholgebruik algemeen aanvaard, en wordt het vaak nog aangemoedigd door kantussen, gratis vaten en dergelijke. Tegelijk is alcoholisme in onze maatschappij taboe. Het gevaar van deze tegenstelling wordt vaak te laat ingezien.

Hoe ongezonder alcohol drinken in de praktijk wel is, wordt ook vaak onderschat. Van de aanwezigen op het debat had er iemand zich ooit een leverkrisis gedronken, en had een ander in coma gelegen als gevolg van teveel vodka. Tijdig stoppen is dus de boodschap. Vooral als je drager bent van het zogenaamde x-gen. Dat is de erfelijke faktor voor alcoholisme.

Dronkenschap veroorzaakt karakterveranderingen. Dat kan gaan van onnodige agressie tot pathetische huilbuien. De taak van het jeugdhuis hieromtrent is wel problematisch. Een alcoholmisbruikpreventieweek alleen is zeker niet voldoende. Een straatboekwerker in het jeugdhuis is een te kostelijke zaak, en een vrijwilliger met de vereiste opleiding die deze taak op zich wil nemen is niet te vinden. De meest effectieve actie is misschien wel het feit dat in het jeugdhuis kola, water en limonade vijf frank minder kosten dan pinjies. Een klein lichtpuntje misschien, maar desondanks niet te onderschatten.

Omdat de alcoholpreventieweek waarschijnlijk snel vergeten zal worden, wordt nu al gedacht aan een heruitvoering. Tot dan, schol.

(ak)

“De markt is de regulator voor het Hoger Onderwijs geworden”

Op zaterdag 14 december vindt in De Valk het tweejaarlijks kongres van de Vereniging voor Vlaamse studenten (VVS) plaats. VVS is de koepel van hogeschool- en universiteitstudenten die de belangen van de studenten verdedigt tegenover officiële instanties, zoals het ministerie van Onderwijs. Dat het niet eenvoudig is om alle Vlaamse studenten te vertegenwoordigen, stond al te lezen in Veto 7. Gezien de huidige problemen, is het een uitgelezen kans om de slagkracht van de Vlaamse overkoepelende studentenbeweging te bewijzen.

Een VVS-kongres is een kongres waar iedere Vlaamse student op uitgenodigd is. De deelnemer heeft de keuze tussen drie thematieken die in werkgroepen besproken worden. Het is de bedoeling dat die werkgroepen resoluties uitwerken, die dan tijdens een plenaire zitting 's avonds worden gestemd. De werkgroepen behandelen de thematiek van de structuur van VVS, de RSZ-bijdragen voor jobstudenten en de evaluatie in het Hoger Onderwijs. Tussen de werkgroepen en de uiteindelijke stemming wordt er een debat georganiseerd omtrent het dekreet betreffende de luxueuze kamer-normen. Naar aanleiding van het kongres had Veto een interview met Jan Franssen, de nieuwe voorzitter van de VVS.

Veto: VVS kende dit jaar een moeilijke start, er waren weinig koepels aangesloten en voor de Raad van Bestuur waren er ook erg weinig kandidaten. Hoe is de situatie geëvolueerd?

Jan Franssen: «Het aantal aangesloten koepels is flink gegroeid, en is nu zelfs groter dan vorig jaar. Van de universiteiten zijn enkel de Kulak en de Universiteit van Gent niet geassocieerd. Ook wat de hogescholen betreft is de situatie verbeterd. Groep T, Vlekho, Ehsal, Hogeschool Antwerpen en St.-Lucas zijn al aangesloten, en we proberen ook de Karel-de-Grote-Hogeschool, de Katholieke Hogeschool Kempen en de Katholieke Hogeschool Leuven te overtuigen lid te worden. Er is een sterke noodzaak om de hogescholen bij de VVS te betrekken. De nadelen van het Hobidekreet kunnen er immers aan bod komen, en we kunnen van elkaar leren hoe we dat probleem gaan aanpakken.»

Leemte

«Bovendien moeten we ook iets doen aan de bijdrage per student voor de sociale voorzieningen. De hogescholen krijgen slechts een toelage van 3.200 frank per student, de universiteiten 9.000 frank. Ik pleit niet voor een gelijke verdeling, in de zin dat dit bedrag herverdeeld dient te worden, want dan pleit ik voor een solidariteit in de armoede. De overheid moet wel extra middelen vrijmaken voor de sociale sektor van de hogescholen.»

«Er is verder een ernstig probleem met de Universiteitcentrale (UC) en de Hogescholencentrale (HC). Die twee organen zijn in het leven geroepen om specifieke problemen van universiteiten enerzijds en hogescholen anderzijds te bespreken. Momenteel bestaan die echter niet, omdat er

geen kandidaat-bestuursleden zijn. De Raad van Bestuur van de VVS probeert deze leemte op te vullen door heel specifieke informatie door te sturen naar de koepels, maar op lange termijn wordt deze situatie onhoudbaar.»

Veto: Welke consequenties kan het ontbreken van een UC hebben voor de universiteitstudenten?

Franssen: «Het probleem stelt zich vooral op het gebied van de vertegenwoordigers die de studenten hebben binnen de Vlaamse Onderwijsraad (de Vlor) en de Vlaamse Interuniversitaire Raad (de Vlir). De vertegenwoordigers in die organen handelen los van de VVS. De problematieken die daar besproken worden, kan je beter op een UC bespreken en goedkeuren, want dat zou een meer representatief standpunt mogelijk maken. Bovendien dienen alle specifieke problemen nu ook besproken te worden op een Nationale Algemene Vergadering (NAV), waar de hogescholen en de universiteiten samen aanwezig zijn.»

Precedent

Veto: VVS heeft zich vorig jaar bezig gehouden met de problematiek van numerus clausus. Het principiële standpunt, tegen elke vorm van studentenbeperking, kon echter niet rekenen op massale steun van de modale student. Wat zijn de plannen van de VVS in deze kwestie?

Franssen: «Momenteel leeft het debat rond studentenbeperking niet echt. Toch is het belangrijk om hier rond te blijven werken. Een uitspraak van een minister of de pers, en we kunnen achter de feiten aanhouden. Dit kan eveneens gebeuren met het dekreet over het inschrijvingsgeld voor de voortgezette academische opleidingen, waaraan op het kabinet in alle stilte wordt gewerkt. Persoonlijk vind ik dat het debat rond numerus clausus nooit echt ten gronde gevoerd is. We kunnen dit verder uitwerken, zonder dat we ons principiële standpunt verlaten. De toelatingsproef voor geneeskunde is ingevoerd, zonder dat voor mij uit de gevoerde studies duidelijk gebleken is dat er echt teveel artsen zijn. Bovendien wordt hier een precedent geschapen. Overal in het onderwijs worden besparingen doorgevoerd, en studentenbeperking is daar een middel toe. Dat bleek duidelijk uit de gesprekken die ik had met studentenvertegenwoordigers op het internationaal studentenkongres dat zopas plaats vond. Overal in Europa is het verschijnsel 'besparingen en numerus clausus' een konstante.»

«Het is erg gevaarlijk dat de markt als regulator dient voor de toegang tot het hoger onderwijs. Vergelijk maar met de vraag om het toelatingsexamen burgerlijk ingenieur lichter te maken. Tien jaar geleden was er nog een heel streng examen voor kandidaat-ingenieurs. De bedrijven hadden toen blijkbaar ingenieurs genoeg. Nu heeft de industriële wereld terug nood aan burgerlijk ingenieurs, en plots wil men het ingangsexamen minder zwaar maken. Een duidelijk voorbeeld van marktregulering dus, en dat is onaantvaardbaar. Ik denk dat zulke aspecten in een nieuw algemeen studentenstandpunt zouden moeten worden opgenomen.»

Veto: Loko, die de Leuvense universiteitstudenten naar de VVS toe vertegenwoordigt, pleit wel voor een meer realistische koers. Ze wilde vorig jaar, eenmaal de beslissing genomen was dat er een toelatingsexamen voor artsen en tandartsen kwam, wel deelnemen aan de Commissie die het examen diende te ontwerpen. Momenteel wordt daar meer gewerkt rond een betere oriëntering dan rond het verder argumenteren van het principiële standpunt.

Franssen: «Toch vind ik het principiële standpunt erg belangrijk. Ik vind het jammer dat de mening van de modale student eerder gevormd wordt door bepaalde media

en drukingsgroepen, die het probleem niet ten gronde bespreken. Studenten nemen het vaak zomaar voor waar aan als er in de krant staat dat er teveel artsen zijn, en dat een toelatingsexamen de beste oplossing is. De kringen dienen hier hun verantwoordelijkheid op te nemen door hun studenten grondiger te informeren over deze problematiek. En dit liefst niet aan de hand van een klein pamfletje. Ook Veto zou meer moeten gelezen worden. Je zou de mensen een Veto in hun handen moeten stoppen.»

Koepels

Veto: De studentenbeweging kreeg onlangs veel kritiek omdat ze zich zo afzijdig hield en geen standpunt innam in het debat rond de werking van het gerecht. Wat vind jij daarvan?

Franssen: «Oms standpunt was dat we geen standpunt innemen. Ik vind het erg dat sommigen hier geen standpunt over willen innemen. Als studenten met deze materie bezig zijn — en dit is hier zeker zo; er wordt veel over, gepraat — dan moet de studentenbeweging zich daarmee bezighouden. De studentenbeweging wil wel informeren, maar laat iedere student vrij positie te nemen. Je kan dan even goed zeggen dat iedere student een eigen positie mag innemen inzake numerus clausus en dat de studentenbeweging hieromtrent ook geen standpunt moet innemen. Vanaf het moment dat een bepaalde materie leeft bij de studenten, mag er een studentenstandpunt komen. We kunnen met de Raad van Bestuur van de VVS niet zomaar een standpunt innemen, omdat de koepels juist die inbreng moeten doen, maar die kwam er niet.»

«In die kontekst vind ik de filosofie van de Fédération des Etudiants Franco-phones (de FEF), Waalse tegenhanger van de VVS, zeer goed. Zij pleiten voor een ander onderwijs in een andere samenleving. Je kan niet zomaar voor democratisering van het onderwijs werken en de democratisering van de maatschappij achterwege laten.»

“Vanaf het moment dat er iets leeft bij de studenten, mag daar van de koepel een standpunt over komen”

Veto: Wat verwacht je van het Nationaal Kongres?

Franssen: «Ik hoop dat de werkgroep over de RSZ-bijdragen van de jobstudenten enkele duidelijke reacties kan loswekken, die in resoluties kunnen worden gegoten. Wat de evaluatie van het hoger onderwijs betreft, zie ik vooral een kans voor de hogescholen om hun achterstand omtrent het evalueren van hun studies en docenten weg te werken. De universiteiten, die in dit opzicht veel verder staan, kunnen hier veel aan helpen. Wat de structuur van VVS betreft, verwacht ik een discussie over de koepelstructuur. De Studentenvakbond uit Gent zal deze zeker in vraag stellen. Er wordt ons een zeker burokratie aangewreven, daar waar een ledenvereniging korter op de bal kan spelen. Misschien kunnen een aantal voordelen van de ledenvereniging in onze structuur gevoegd worden. Maar mocht VVS een ledenvereniging worden, dan kunnen we nooit meer spreken namens alle studenten. En die representativiteit is juist ons grootste wapen.»

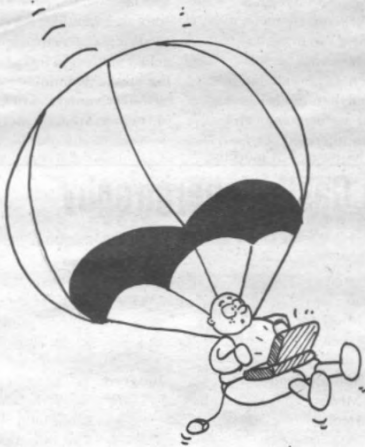
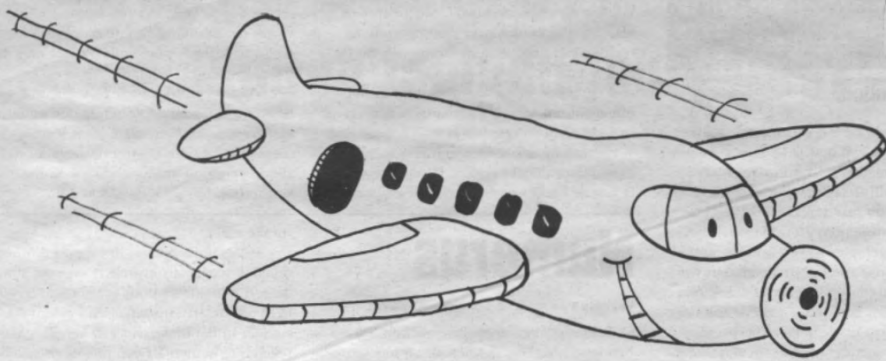
Ludwig Deweghe

Het tweejaarlijks Nationaal Kongres van de VVS vindt plaats in De Valk op zaterdag 14 december, vanaf 9.00 u. Meer informatie bij Wim Van der Meersch, Sociale Raad, 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven. Je kan je daar ook inschrijven voor de prijs van ongeveer 200 frank, middaagmaal en koffie inbegrepen. Je kan eveneens telefonisch inschrijven (op 22.95.41), per fax (op 22.01.03) of via email (Sora@sora.student.kuleuven.ac.be). Als je wil meewerken aan de praktische organisatie van het kongres kan je ook daar terecht.

Hoeveel studenten vertegenwoordigt ik nu alweer?

(foto: Peter Creemers)

Laat de kindertjes tot Veto komen

Uit liefde voor Veto bedacht de Sint de voorbeeldige jongetjes en meisjes van Veto met een kindertjesdropping: de computertjes vroegen een paar nieuwe DTP'ertjes met marsepeinen handjes om hen te betokkelen. Er waren ook fotograafjes uit sjokolade om de mensen te doen smelten voor hun lens, en een kleurrijke pen van legoblokjes zodat de nieuwe schrijvertjes zoete artikeltjes kunnen schrijven.

En ze kwamen allemaal naar onze redactievergadering, elke vrijdag om vier uur.

Dank u, Sint.
Toch nog iemand die van ons houdt. (pleng)

berichten

Nieuwe muziek

Op maandag 9 december wordt er door de afdeling Musikologie een lezing georganiseerd omtrent nieuwe muziek. De jonge komponist Jeroen D'hoë zal een uiteenzetting geven over zijn nieuwste werk 'Trancircle'. Dit werk werd gekomponiseerd in opdracht van de Beethoven Akademie en zal op zaterdag 14 december gekreëerd worden in Houthalen. Op zondag 15 december volgt een uitvoering in Aula Pieter de Somer in Leuven.

Jeroen D'hoë studeerde ondermeer compositie aan het Lemmensinstituut en aan de KU Leuven, waaraan hij momenteel als docent verbonden is. Ondanks een grote eerbied voor de traditie, wordt zijn gestadig groeiende oeuvre binnen het discours van de nieuwe muziek steeds sterker gekenmerkt door een zeer originele benadering van het componeren.

De lezing vindt plaats in lokaal 01.28 van het MSI, om 20.00 u. Voor meer info kan u terecht bij Koen Jambon, op 25.58.27.

Een dag cultuur

Voor de tweede keer organiseert de Cultuurcommissie van de KU Leuven samen met Kultuurraad en Kultuurdag. Waar vorig jaar de nadruk lag op allerlei gratis concerten, werd dit jaar gerekend op de actieve inbreng van studenten en universiteitspersoneel. De afgelopen weken konden die allerlei workshops volgen. De resultaten van hun inzet worden op woensdag 4 december aan het publiek getoond. Zo zal de solosalza worden gedanst en de belaird bespeeld. Andere fraai ogende initiatieven zijn ondermeer een voorstelling van de workshop Afrikaanse perkussie, en demonstraties Turntablities (met aansluitend Dance Hall) en Kalaripayatt, een Indische traditionele bewegings- en gevechtskunst. Studenten die de artistieke toer willen opgaan kunnen zich die dag meer specifiek toeleggen op het bakken van poiten, het beschilderen van T-shirts of het acteren van een scène uit Hamlet.

Naast de verschillende workshops wordt er 's middags ook een cultuurprogramma aangeboden, dat opgebouwd is rond drie simultane voorstellingen binnen

het project 'uur cultuur'. Naast een jazz-koncert met het trio Lew Tabackin en een klassiek blokfluitkwartet kan men ook terecht in het Stuc, waar teaterman Josse De Pauw een monoloog zal afsteken.

Onder dezelfde noemer gaat ook het filmgebeuren schuil, waarbij twee filmversies van Othello worden getoond. De eerste versie van dit Shakespeare-drama werd gedraaid door Olivier Parker. De andere versie is van de hand van de beroemde regisseur

Orson Welles en wordt gespeeld in de Pieter De Somer-aula. Aan deze voorstelling wordt de uitreiking van de Blainin-Evrart/Kultuurprijs gekoppeld, die dit jaar naar het muziekensemble Champ d'Action gaat.

Voor meer informatie in verband met de Kultuurdag en de verschillende initiatieven die te gebeuren staan, kunt u steeds terecht op 32.41.40. U kunt natuurlijk ook altijd even binnenstappen bij de Cultuurcommissie, op de Oude Markt 13.

Numerus

vervolg van p. 1

voor die fakulteiten mag betekenen. Dit betekent concreet dat het aantal ingeschreven studenten op 1 februari 1996 bevroren wordt, en dat er op basis van dat getal subsidies worden toegekend. De niet-geslaagden zullen echter een andere richting dienen te volgen waarvoor ze ook subsidies zullen krijgen. Dit houdt dan in dat voor bepaalde studenten dubbele subsidies zullen uitgekeerd worden, van een kostenbesparing is dan uiteraard geen

sprake meer.

Het is duidelijk dat het weer eens heel moeilijk wordt structurele maatregelen in de gezondheidszorg door te voeren, terwijl het voor de artsensyndikaten evident lijkt zomaar in het onderwijs een aantal maatregelen te nemen als een toelatingsexamen en de kontingentering. "Medica wil zich niet laten leiden door het korporatisme van sommige van onze toekomstige collega's. Medica probeert nu verder om op alle mogelijke manieren iets te doen aan de beslissing inzake de kontingentering en beraadt zich over verdere acties," aldus nog een ontsstemde Frédéric Meekers.

Ludwig Deweghe

kolofon

Veto

's Meiersstraat 5
3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 23
Nummer 11
2 december 1996

Ver. uitg.: Ann Bries

Huisjesmelker: Annemie Deckx

Conciërge: Ann Bries

Verhuurders: Benny Debruyne, Bart Eeckhout, Martijn Graumans, Joris Janssens

Kruipkot: Dirk Bernard, Peter Cremers, Philip Dekeyser, Katrin Vandenbosch

Huurders: Axel Aerden, Günter Convens, Hans Declercq, Filip De Keukeleere, Bart De Schrijver, Ludwig Deweghe, Peter Dhondt, Stefan Huber, Jo Moens, Herman Pauwels, Olivier 'ik ben het hier wel mee eens maar dit is niet mijn mening' Remy, Rut Reynaerts, Pieter Van Heck, Roel Verniers, Nathalie Vermimme, Kurt Wouters

Vlarem II: Axel Aerden, Ann Bries, Benny Debruyne, Annemie Deckx, Hans Declercq, Martijn Graumans, Joris Janssens, Olivier 'dat moet eruit Annemie, dat is niet eerlijk, gij begrijpt mij niet' Remy, Pieter Van Heck, Nathalie Vermimme, Kurt Wouters

Structuurplanning: Filip De Keukeleere, Hans Vandenabeele

Graffiti: Ann Bries, Joris Janssens

Internet-Veto: <http://hagar.arts.kuleuven.ac.be/projects/veto>
e-mail: veto@hagar.arts.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)

Drukkerij: Artoos (Kampenhout)
Oplage: 9000 eksemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162
Abonnementen
Studenten: 250fr; niet-studenten: 350fr;
buitenland: 700fr; steun vanaf 1000fr;
over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redactievergadering
iedere vrijdag namiddag om 16.00 u

Tiensestraat 155
Tel: 29.29.84

Het Oog van de Meester

MAGIC
The Gathering

Uw Fantasy & SF winkel in Leuven

Studentencafé

DE RECTOR

Oude Markt 4
LEUVEN

Uitslagen Gasthuisberg trophy

Meisjes

- 17'27" Lieve Pauwels
Ingrid Bellemans
Ellen De Bie
- 20'38" Hilde Van Mieghem
Kaat Van Aceleyen
Veerle Van Ingelgen
- 20'58" Stephanie van Medisoc
Grete van Medisoc
Griet van Medisoc
- 22'01" Valja
Liesel
Bea
- 22'38" Els Dens
Edith Luyten
Leen Dens

Gemengd

- 12'10" Ingrid Bellemans
Tist Buktyncck
Ollie Desmul
- 13'25" Leentje
Koen
Mike
- 13'47" Stefanie Adams
Geert Moens
Johan Moens

15'18" Katrijne-Sam

- Mattias
Ellen De Bie
Ollie Desmul
Stevie Tiesters

Jongens

- 11'03" Jan Verlinden
Paul Embrechts
Tom Herremans
- 11'31" Pascal Van Loo
Tist Buktyncck
Ollie Desmul
- 12'40" Gert Van Wezer
Tom Vertommen
Koen Van Tulder
- 13'09" Rupert
Ollie Desmul
Tony Van Ginderachter
- 13'42" Geert Moens
Johan Maes
Filip Dehing

Originaliteit

- Wiezel
Lukas Hellemans
Peter Hellemans

CHAOS

café pool snooker

in het hartje van Leuven
op je weg naar de Oude Markt

Zeelstraat 1 (boven Lunapark)

Tel.: 016/23.33.18

open 7 op 7 van 11.00 tot 02.00 uur
zat. en zon. van 15.00 tot 02.00 uur

advertentie

88

LEGO COPY

118

Tiensestraat KOPIËREN - DRUKKEN - PRINTEN - ONTWERPEN Tiensestraat

9 - 19 u.

9 - 19 u.
gesloten

Maandag t/m Donderdag

Vrijdag
Zaterdag

9 - 22u.

9 - 20u.
10 - 17u.

.....IT TAKES TWO TO TANGO..... (advertentie)

zoekertjes

✓ Gesignaleerd in de gebouwen van Letteren: Demetrius met de pet (zonder jaai). Niet te verwarren met Demetrius met de pots.
 ✓ Geert, Stijn is calling for ballgame.
 ✓ Ad ballum manis jacobimae.
 ✓ Ellen uit Geel: zijn uw borsten echt niet-hangend en zijn uw tepels echt welgevormd zoals ge in Politika beweerde?
 ✓ DJ Superzam back on the air. Fuck Scorpio censorship! El Flash.
 ✓ Dood aan de Perriergeneratie.
 ✓ Pros Verstrepen zegt: 'Des zondags op de sjoet, is het altijd plezant begot.'
 ✓ Wel jong, niet hetero? Homojongeren Het Goede Spoor doet onthaal en activiteiten voor jongens en meisjes tot 26 jaar. Info in neutrale, gesloten omslag via PB 113, 3000 Leuven, 20.06.06.
 ✓ Gezocht: Biljartvriendje voor Geert en Thomas.
 ✓ Aan de zak die op vrij 22 november om 14.15 u met mijn zwart boekentasje ging lopen in de Delhalze; breng de syllabus en nota's van Bedrijfsfinanciering, de nota's van Productiebeheer, mijn pennenzak, agenda, en vooral adressenlijst terug naar de Broekstraat 53. Anders boel! De paraplu moogt ge houden (voor de moeite). Roel.
 ✓ Warm U op, chiro Joho speelt binnenkort weer toneel.
 ✓ Lut, wil jij regisseren? AUB?
 ✓ Geert, afspraakje op 27 december om 14.00 u aan het biljart in de Tir nah nog!
 ✓ Polle, een belangrijk vraagje: is fuisven eigenlijk ook 'zijn'? De Roze Pamper.
 ✓ Gezocht: 2 bal(tjes) verloren tijdens de na het voetballen woensdagavond. Terug te be-

hardere, alternatieve rock) zoekt drummer. Dringend! Te bevragen in de week: 29.18.03. In het weekend 03/234.12.08; vragen naar Iris.
 ✓ Is het 'pannekoek' of 'pannenkoek'? Tomtomtomtom. Kom het binnen afzienbare tijd proeven, en wees in de tussentijd bijzonder bedankt en gemeend gegroet. Voor E., K. en P.
 ✓ Aan het individu dat het nodig vond op de
 zorgh bij Bart B. op het pauscollege.
 ✓ Gezocht: bed bestand tegen twee eersteekankers. Te bezorgen Maria-Theresiastraat 10.
 ✓ De Fonne, de Fil en den Daf, rollen altegeader een goei sal!
 ✓ Pros Verstrepen zegt: 'Krijgt ge uw saf niet dicht, hou ze dan efkes onder 't licht.'
 ✓ Fonne ge zijt ne goeie mens. Gaan we nog eens zuipen gelijk James Bond? 't Kafee trakteert weer, hoop ik.
 ✓ Verloren in de lift: vuilbakje (wit). Terug te bezorgen aan Willy.
 ✓ Boeboe op de cocktailavond: de heropstanding?
 ✓ Christoph steunt Liesbeth. En schrijf er dan nog maar wat kusjes bij.
 ✓ Phillippe doet de groettes aan Liesbeth, Els, Ellen, Tanya, Liesje, Hannen van den Basiel, Gitte van de Roel, Katleen van de Frederik enz. Zolang het maar bij groettes blijft.
 ✓ Kempense wijsheden met Pros Verstrepen: 'Laat uw handen na het beren door uw wijf eens goed soigneren.'
 ✓ Hanneke is de oogappel van Basiel.
 ✓ Lies Pesic is als een overheerlijke perzik, zegt Johan.
 ✓ Praise the Lord, I saw the light.
 ✓ Ik zie niet in wat mijn gespreksopderwerpen te maken hebben met het feit of ik al dan niet de tappers help opruimen op maandagmorgen. Of was dat juist het probleem? Floor.
 ✓ A. en E. bedankt dat jullie er zijn, P.
 ✓ Groep met ervaren muzikanten (stijl

Het Besloten Land
trading cards

verzamel ze!

D.I.Y.-CARD 5

1: bruin   3: geel
2: rood   4: blauw

STRIPS ☆ COMICS ☆ COOL MEDIA
Parijsstr. 16 * Tel.: 22.58.40

Message Party mijn lichtblauwe ribfluwelen jas te stelen: het geld groeit niet op mijn rug. Mocht je geweten toch nog tot een laatste stuip trekking in staat zijn: werp hem dan anoniem binnen bij Veto.
 ✓ Woensdag 4 december: 'Van god is de aarde, van hem is de wereld'; een eerste van twee vormings- en discussie-avonden over de vraag: 'De aarde: consumptieproduct of schepping?'. 20.00 u, Ekogene, Schapenstraat 132.
 ✓ Black-out gezocht door Frederik. Verloren in Fak Letteren.
 ✓ Gezocht: jaarverantwoordelijke eerste kan OG.
 ✓ Rudy Laermans, er mogen misschien achterlijke mensen zitten in eerste kan TEW, maar wij behoren er niet toe. Twee gelovigen.
 ✓ Dany zoekt uit waarom zijn schoououders geen kinderen konden krijgen. Of toch wel, Veronique?
 ✓ Slikken zal je, Geert!
 ✓ Lic, wiskunde geeft bijles wiskunde, fysika voor alle richtingen. Universiteit en hoge school. 40.66.36.
 ✓ Sportkaart van Pefc Engelborghs is te bekomen op de 's Meiersstraat 5.
 ✓ Hoor, wat daverd daar kinderen? Het lijkt J. in zijn bed wel.

JOMEUWISSEN

bvba

Alle verhuur video-, klank- en lichtmateriaal.
 Videoschermen tot 4 m.
DISCOBAR EN CD's met of zonder D.J.

016/201.301

agenda & ad valvas

DOOR JO MOENS

DINSDAG

20.00 u **TEATER** 'De melden', van Jean Genet door toneelgroep De Reynaertghesellen Leuven, in Reynaert Theater Malpertuis, Redingenstraat 4.
 20.00 u **FILM** David Cronenberg: 'Stereo' en 'Crimes of the future', zie artikel op p. 7, in het Stuc, toeg. 100/150.

WOENSDAG

13.00 u **FILM** Kultuurdag KU Leuven met ondermeer drie simultane voorstellingen van Meer Kultur en twee filmversies van Othello. Uur info op 32.41.40, toeg. gratis, org. De Kultuurkommissie KU Leuven i.s.m. Kultuurraad.
 14.00 u **FILM** 'Made in Belgium', Belgische montagefilm uit 1995 van Paul Geens en Marc Lobet, in het Vlaams Filmmuseum en archief, Vanderkelenstr. 30.
 17.00 u **TEATER** 'Itak' door Utrechts teaterkollektief De Paardenkatendraal, toneelstuk met en van Peter de Graef, verboden onder de acht, zie artikel op p. 9, in Auditorium Minnepoort, Kon. Albertlaan 52, toeg. 150/200, org. Jeugdtheater Bank.
 20.00 u **FILM** David Cronenberg: 'Shivers' en 'Rabid', zie ook p. 7, in het Stuc, toeg. 100/150.

DONDERDAG

19.45 u **KONSERT** 'Van Bach tot Webern...' door de Beethoven Akademie, verboden onder de 350 frank, in Aula Pieter De Somer, De Beriost. 24, toeg. 650/500/350.
 20.00 u **KONSERT** Ana Carvalho, Dorian Molina, Joao Alberto en Carlos Macieira, in Kapel Romaanse Poort, Brusselsestraat 6, toeg. 400.
 20.00 u **FUIF** Fuif 'Paris la nuit': Franse muziek gekombineerd met de beste hits, in het zaaltje van Kafec den Toewip, Diestsestraat (naast de Supercity), toeg. 50, org. Werkgroep 'kultuur van de studentenaad van het HIRL.

VRIJDAG

20.00 u **FILM** David Cronenberg: 'The brood' en 'Scanners', over enkele universele thema's (om te weten welke, zie artikel p. 7 starrig Benny 'mijn artikel is lekker langer dan de film' Debruyne), in het Stuc, toeg. 100/150.

ZATERDAG

14.00 u **MARKT** Kunstmarkt-brokanke (kerstmarkt), denk toch ook eens aan uw grootmoeder, in St. Lambertusschool, Waversebaan 95.
 23.00 u **FUIF** Latijns Amerikaans dansfeest (Odelay! Soy un Perdido), no talking to the

Bios

• 02/12 Feestweek tot 7/12. • 02/12 Lustrum-TD, in de Rumba. • 03/12 om 20.00 u: Reissymposium Brazilië, in het Aud. G. Eyskens, Dekenstr. 2. • 03/12 om 21.30 u: Aardballen, in Sportok. • 04/12 Kwis, in de Tijl. • 05/12 Kantus, in de Tijl.

Crimen

• 03/12 om 18.00 u: WG Onderwijs, in De Valk 91.20. • 03/12 om 19.30 u: toneel 'Midsummernightsdream', in Minnepoort. • 04/12 vanaf 20.00 u: fakbaravond, in De Rector.
 • 03/12 Smartlappenfestival, in de Brabantal, zie valven. • 06/12 om 14.00 u: vertrek naar adventuureweekend in Olloy-Sur-Viroin, verzamelen in station Leuven.

Ekonomika

• 03/12 om 20.30 u: Sinterklaasavond en jeneveravond van Phoenix, in de Dulci.
 • 05/12 om 20.00 u: Smartlappenfestival, in Brabantallen (busdienst Dulci-Erasmus-Fochplein), toeg. 275/325. • 06/12 Erasmuskantus met VRG, in de Patapoef.

Industria

• 04/12 om 22.00 u: Sint-TD samen met Diana, in de Lido. • 05/12 Sinterklaasfeestje, in de Tir.

Katechetika

• 03/12 om 21.30 u: Klaasfuij, in Cuythoek.

LBK

• 05/12 om 22.00 u: Disco-night, in Gnorgl.

locals, in de Rumba.

ZONDAG

11.00 u **KONSERT** Oraclassics: muziek van Ravel, Sibelius, Martinu, Dukas, de Pythia van Delphi en de Sibylle van Cumae, in KC Oratorienhof, Mechelsestr. 111, toeg. 200, org. Oratoriënhof.

Medica

• 03/12 om 14.00 u: Veilig Vrijen Tournee van het Jac, ism Politika, in 't Kafec, toeg. gratis.
 • 03/12 om 14.00 u: Een sensibiliseringsuurtje met de getuigenis door een seropositieve en praktische informatie over de psychologische begeleiding van seopositieven ism de Psychologische Kring, in het kringlokaal in de Dekenstraat, toeg. gratis. • 03/12 om 20.00 u: Veilig Vrijen Tournee van het Jac, ism LBK, in de Gnorgl, toeg. gratis. • 03/12 om 20.00 u: Uiteenzetting door een Buddy van de Foundation over de begeleiding van aidspatiënten, ism Wina, in het Winakot in de Cité, toeg. gratis. • 03/12 om 20.00 u: Uiteenzetting over het juridisch statuut van de seropositieve aidspatiënt door Joyce ter Heerdt (juriste aan de UIA), ism Crimen en het VRG, in de Nieuwe Valk, toeg. gratis. • 03/12 om 20.00 u: 'And the band played on', één van de eerste aidsfilms, ism Ekonomika, in Aula Gaston Eyskens, toeg. gratis. • 03/12 om 20.00 u: Veilig Vrijen Tournee, uiteenzetting door een buddy en een lezing door Carl Laurent, medewerker van het Aidsfonds, ism L&W, in de Blijde Inkomstr. 21, toeg. gratis. • 03/12 om 20.00 u: Kontroversiële avond rond Aids en alles wat er met te maken heeft door een voormalig medewerker van het Aidsteam, in Doc's Bar, toeg. gratis. • 03/12 om 20.00 u: Twee informatieve bevrijdingsfilms: 'Een generatie van wezen' (aids in Afrika, de genocidie) en 'Aids de katastrofe' (Aids in Indië), ism VTK, toeg. gratis.

Merkator - Geologische Kring

• 04/12 om 21.00 u: Piama-avond, in 't Plectrum.

14.00 u **TEATER** 'Oeps', door teater Spoor 6, in De centrale gevangenis, Geldenaaksevest 49.

MAANDAG

22.30 u **FILM** 'Particles in Space' van Len Lye en 'Blue' van Derek Jarman, zie ook artikel op p. 8, in het Stuc, toeg. 100/150.

Pedagogische Kring

• 02/12 om 20.00 u: Vergadering werkgroep kultuur, in kringlokaal. • 02/12 om 22.00 u: Kringvergadering, in Kudi. • 03/12 om 22.00 u: Woeps, in Lido. • 04/12 om 15.30 u: Kultuurdag: Burundese perkussie, op Ladeuzeplein. • 04/12 om 16.30 u: Kultuurdag: Burundese perkussie, in Arenbergkasteel. • 05/12 om 21.00 u: Sinterklaasavond, in kaffee Kaffaer.

Psychologische Kring

• 02/12 Kultuurdag met allerhande workshops zoals volksdansen, beeldhouwen en t-shirts beschilderen, om 19.15 u aan het PSI.
 • 03/12 om 14.00 u: AIDS sensibili workshops ism Medica, in het kringlokaal, toeg. gratis.
 • 05/12 om 20.00 u: Kaas- en wijnavond, in het Achturenhuis (Maria Theresiastr.), toeg. 205/275.

Romania

• 03/12 om 15.00 u: Hoegaardenbezoek, inschrijven op de valven, vertrek Ladeuzeplein.

VTK

• 04/12 Kultuurdag. • 04/12 om 20.00 u: Fuif, in 't Ellixir. • 05/12 om 21.00 u: Poëzie-avond, in de Waag.

Wina

• 03/12 om 20.00 u: Aidsweek, workshops, in de Waag, toeg. gratis.
 • 05/12 om 20.00 u: 'Klassiek' Free Podium, in MSI 3.18.

Hedendaagse kunstenaars verklaren dood aan de hedendaagse kunst

“Ook in de kunst staan er heerschappen die met hun duim wijzen wie er bij hoort en wie naar de gaskamer moet”

En zestal weken geleden stond er een beetje een kunstwerk in Veto. U heeft het wellicht niet gemerkt, maar geen nood, wijzelf eigenlijk ook niet. In Veto 5 werd de Kultuurraad-workshop 'Jurken en broekventen' van Allart Lakke en Onno Schilstra aangekondigd met een 'bekendmaking' die er op zijn zachtst gezegd nogal vreemd uitzag. Twee opzichtig geüniformeerde heren maken vreemde pasjes en nodigen uit tot deelname in de handelingen van het 'officium censorum' van P. Ercolano. Zeldzaam waren degenen die op de uitnodiging ingingen, en vorige week donderdag de eigenlijke performance bijwoonden van 'De Fundatie', zoals Lakke, Schilstra, en Souhoka hun kollektief doopten. Veto was er wel bij, een kwestie van representativiteit.

Dat er niet zoveel volk was voor hun 'workshop' kon de heren van De Fundatie ook niet echt deren. Het was eerder een bewijs van hun stelling dat een mens tegenwoordig moet antwoorden op zoveel beelden dat die beelden hun betekenis verliezen. Kunst verheft niet meer, kunst valt niet meer op. Om de beelden weer te laten spreken bedachten Lakke & Schilstra een ritueel waarin primitieve symboliek de hand reikt aan een absurd fascisme — beeld je venies in met Kamiel Kafka-petjes, ongelijk afgeknipte overalls en oranje T-shirt die Hitlerjugendgewijs in de maat stappen. De kunstenaars kijken ook niet op een provokatie min of meer. Ze gaan in hun uniformen de straat op, en stappen een museum binnen om er eeuwenoude triptieken dicht te klappen. Of Lakke slaat de hand aan zijn vroeger werk, en verbrandt het in een diepe kuil, om er 'krachtstof', as dus, uit te putten. Er zijn immers teveel beelden, er is teveel kunst ook, zodat beelden krachteloos worden. Daarom mogen beelden maar in beperkte mate openbaar worden. Het uiteindelijk doel? Een kunstwerk compileren uit alle beelden die ze nu oproepen, dat weer even sprekend wordt als de oude schilderijen van Van Eyck of Bouts.

Allart Lakke: «Ken je die Afrikaanse beelden waar ze nagels in kloppen om boze geesten af te houden? Wel, op de navel van zo'n beeld zit een bal. Dat is de krachtstof. Zonder die krachtstof werkt het beeld niet. Zo is dat ook bij ons. Het is een kwestie van geloof. Een altaar funktioneert ook alleen maar als het gewijd is. Ik heb die kunstwerken geofferd opdat ik er inwendig meer kracht uit zou kunnen putten. Ik ben veel zekerder van wat ik nu over hou, dan van wat ik vroeger had.»

Beeldenstorm

Veto: Jullie beeldtaal is wel nogal dubieus: fascistische pakjes, kunstverbranding...

Lakke: «Het ultieme beeld is het lijden. Kristus aan het kruis. Voor deze eeuw is het beeld het gat in de grond. De massagraven. Uit zo'n gat komt een stem. Het hoogtepunt van deze eeuw, het meest sprekende beeld is eigenlijk het absolute dieptepunt: Auschwitz. Dat wens je natuurlijk niemand toe. Al hoeven we ons daar ook weer geen illusies over te maken, als je ziet wat er nu allemaal omgaat in de wereld. Het konsentratiekamp is voor ons het model van de maatschappij waar we nu inzitten. Alleen is alles nu meer verhuld, minder doorzichtig.»

Veto: Toch schrikken jullie er niet voor terug om in jullie kunst de structuren van die regimes over te nemen. Jullie hebben ook een bedrijfje opgericht — 'Dram & Wouda, destruction d'art' — om aan kunstvernietiging te doen. Dat is wel erg sinisch.

Lakke: «Wat is er tegen een centje meeverdienen op de rug van de kunstvernietiging? (lacht) In Nederland is er veel teveel kunst. Er staan depôts vol kunst gesteeveerd. Er komt weer een enorme kunstvernietiging op ons af. Een beeldenstorm. De selectie is allang aan de gang. Ook in de beeldende kunst staan er heerschappen die wij-

gingsdrang zit ook in onszelf. Daarom blijft het ook zo dubbel. We kunnen er wel van genieten om iemand eerst te vragen om iets te schrijven over ons werk en dan die 'kritiek' zonder veel omhaal te verbranden. Misschien moeten we de Veto waarin dit artikel komt ook maar volledig in de as leggen (nogal algemeen gelach).»

Lakke: «Het is beter die destructie bewust te ritualiseren, bijvoorbeeld in een stierengevecht, dan die te verdringen. Want dan komt dat uiteindelijk toch weer bovendrijven, en wel op een erg akelige manier. Het is beter het beest in de mens te bekijken en

(foto: Katrin Vandenbosch)

zen met hun duim wie er bij hoort en wie naar de gaskamer moet. Wij komen niet in die commissies terecht waar er over die selecties beslist wordt. Niet dat wij ook zouden gaan selecteren, maar wij zouden die selectie wel willen mogen maken. Er is ook steeds minder geld voor de beeldende kunst, en er zijn steeds meer mensen die aan die beperkte geldstroom richting willen geven. Ze hebben daar ook kwalifikaties voor, kwestie van er een beetje orde in te houden. Dat is dus pure Dram & Wouda.»

Maagd

Veto: Waarom is dat idee van die beeldenstorm zo belangrijk is voor jullie?

Onno Schilstra: «Het is een fassinerend gebeuren. Hoe kan het dat een massa ineens zover komt om datgene te vernietigen wat wij in onze cultuur het hoogste achten: de kunst, de creatie. Aan de andere kant zijn er ook grote kulturen geweest die de hoogste waarde toedichtten aan de vernietiging. Ik denk dat er een oerdrift in de mens aanwezig is om datgene wat hij tot stand brengt ook weer te vernietigen. In zo'n beeldenstorm wordt die drift gebotvierd, en wel op een heel eigenaardige manier. Ik zou wel eens willen weten waar we nu zouden staan met zo'n cultuur van vernietiging. Volgens mij kom je dan uit in de totalitaire regimes waar we het zonet over hadden. Daar had je boekverbrandingen en 'Entartete Kunst'. Maar ook in onze cultuur zitten die destructieve neigingen. Je moet die blootleggen.»

«We willen niet zozeer anderen met een schuldgevoel opzadelen. Die vernieti-

te beleven, dan het te verdringen en van de hoer een maagd te maken, zoals ze toch maar met God gedaan hebben.»

Veto: Is er vandaag ook niet een nieuwe dimensie te geven aan de term 'beeldenstorm', met name een storm van beelden?

Schilstra: «Absoluut. De beeldenstorm vindt ook in je dromen plaats. Als ik bedenken waar ik deze nacht weer allemaal van gedroomd heb, dat hou je niet voor mogelijk. In je dromen komen de beelden tot je die onontkoombaar zijn. We proberen dat materiaal ook te gebruiken. Niet dat die beelden perfect reproduceerbaar of inzichtelijk zijn, maar ik denk wel dat de mensen die ik door die beelden heen laat gaan in de richting van die beeldenstorm duw. Ons uiteindelijk doel is zo'n beeldenstormdekerk te vullen met nieuwe beelden die weer even sprekend zijn als de kunstwerken die er hingen voor die beeldenstorm.»

Massagraf

Veto: Jullie komen altijd naar buiten als een groep. Dat is niet evident in de kunstwereld.

Schilstra: «De Fundatie is een samenwerkingsverband op grond van volstrekte ongelijkwaardigheid. Onze talenten zijn niet gelijkwaardig. Het zijn facetten van één diamant. We proberen ons ook niet te beperken tot één vorm. Tekst, beeld, muziek... dat moet samen leiden tot een sprekend kunstwerk, een kunstwerk dat funktioneert. Een auto funktioneert vandaag beter dan een kunstwerk. Dat heeft dan misschien niets met estiek te maken, maar als je in de wagen zit hoef je je tenminste geen vragen te stellen bij de functie of de betekenis

van die auto. Hij doet het of hij doet het niet. Door samen te werken, willen wij een kunstwerk maken dat even sprekend is als een auto.»

«Als je de pretentie hebt een kunstwerk te willen maken dat even sprekend is als een schilderij van Dirc Bouts, dan ontkom je niet aan die nood tot samenwerking. Dat is een lang proces met veel geven en nemen, maar dat moet dan maar. Ik herinner me die keer dat we krachtstof aan het maken waren in de keuken van Allart en dat hij toen met een warme schapenkeutel aankwam en vond dat dat er ook nog bij hoorde. Zie je ons daar al aan dat keukenventje staan, met zo'n keutel op de grill?»

Veto: Vinden jullie de Benetton-foto's van Toscani sprekende beelden?

Lakke: «Het tonen van een gebroken hakenkruis, of van een stervende aidspatient vind ik geen aanklacht of een krachtig statement. Dat is gewoon een hakenkruis en een aidspatient. Het gaat niet dieper, en dat is ook de bedoeling van Benetton. Als wij elementen uit het fascisme gebruiken, dan

is het tegelijk herkenbaar en echt en ook belachelijk. Geen enkel leger zal in zo'n uniform rondlopen, maar toch is het een uniform. Bij Benetton vind ik die ambiguitet niet terug. Die willen gewoon truitjes verkopen aan de hand van provocerende foto's. Het is erg makkelijk om een foto te tonen van een massagraf en eronder de boodschap 'Nooit meer'. Ja, allicht. Maar dat raakt niet dieper. Wij tonen geen foto's van Auschwitz, maar maken zelf de asse. Het is omgezet, je moet er bij stilstaan, erover nadenken.»

Veto: Toen jullie in Leiden de triptieken in het museum wilden dichtklappen, mochten jullie niet raken aan het 'topwerk' van Lucas van Leyden. Zien jullie dat als een overwinning of als een nederlaag?

Lakke: «Als een nederlaag. Ik wilde best wel weten wat er op de achterkant van dat paneel staat. Anderzijds kregen we zo natuurlijk wel gelijk. Overgave is overwinning. Zo'n kunstwerk wordt niet gewaardeerd om wat eruit spreekt, maar om wat erover gezegd wordt. We mochten dat kunstwerk niet aanraken, omdat er dan wel eens een splinterje vanaf zou kunnen vallen. Raakt dat de essentie van dat werk? Maar we hebben er natuurlijk wel een beetje aan getrokken. Onno heeft zelfs de suppoost zo ver gekregen dat ze er uiteindelijk met zijn tweeën aan aan het sleuren waren. Je moet een beetje weerstand krijgen. Anders zouden we nog gaan denken dat we altijd gelijk hebben.»

Peter Dhondt
Bart Eeckhout
Stefan Huber